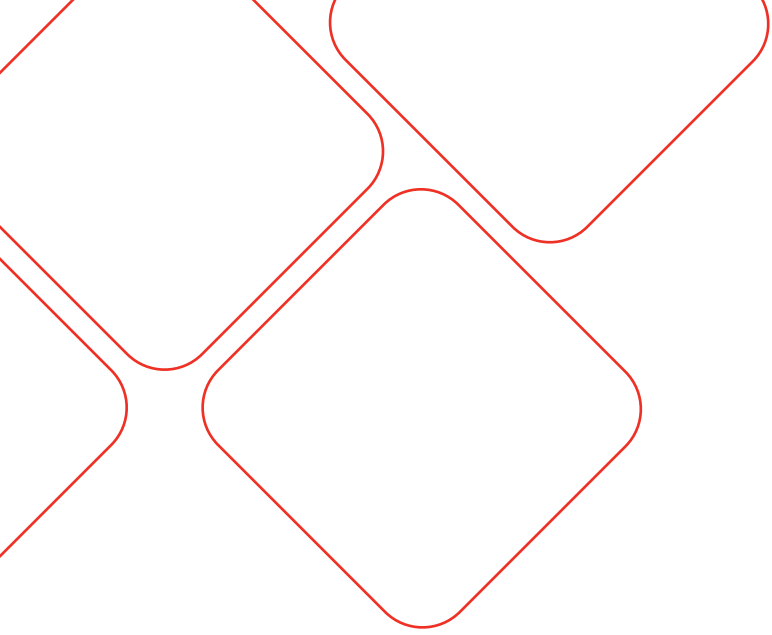

בנק הפועלים

דוח על הסיכונים -
גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים
ליום 30 ביוני 2024

דוח מונגש

תוכן העניינים

47	ה. סיכוני אשראי של צד נגדי	8	א. מבוא
50	ו. סיכון שוק	8	1. מידע צופה פני עתיד
51	ו.1. סיכון שוק בתיק למסחר	8	2. הצהרה על הגילוי
52	ו.2. סיכון ריבית בתיק הבנקאי		ב. יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים
58	ו.3. סיכון מניות ומרווחי אשראי - סיכון השקעה	9	ב.1. יחסים פיקוחיים עיקריים
58	ז. סיכון נזילות	9	ב.2. הערכת הסיכונים וניהולם
67	ח. סיכון תפעולי	10	ב.3. סיכונים מובילים ומתפתחים
67	ט. סיכון ציות	11	ב.4. השלכות מלחמת חרבות ברזל
68	י. סיכון משפטי	13	ב.5. סקירת נכסי סיכון משוקללים
68	יא. סיכון מוניטין	18	ג. הון ומינוף
68	יב. סיכון רגולציה	18	ג.1. הרכב ההון
68	יג. סיכון כלכלי	18	ג.2. הלימות ההון
68	יד. סיכון אסטרטגי	20	ג.3. יחס מינוף
69	טו. סיכון סביבתי	22	ד. סיכון אשראי
69	טז. סיכון מודל	24	ד.1. איכות האשראי של חשיפות האשראי
		25	ד.2. חשיפות לסיכונים אשראי
		28	ד.3. מידע נוסף על חשיפות לסיכונים אשראי
		33	ד.4. הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית
		43	

רשימת הטבלאות

יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים

- 9 טבלה ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים
- 16 טבלה ב-2: פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה
- 18 טבלה ב-3: סקירת נכסי סיכון משוקללים

הון ומינוף

- 18 טבלה ג-1: הרכב ההון הפיקוחי
- 22 טבלה ג-2: השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
- 23 טבלה ג-3: גילוי על יחס מינוף

סיכון אשראי

- 25 טבלה ד-1: מדדי סיכון אשראי
- 27 טבלה ד-2: איכות האשראי של חשיפות אשראי
- 28 טבלה ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל
- 32 טבלה ד-4: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
- 33 טבלה ד-5: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
- 34 טבלה ד-6: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן
- 35 טבלה ד-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה
- 38 טבלה ד-8: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
- 39 טבלה ד-9: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
- 39 טבלה ד-10: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
- 40 טבלה ד-11: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
- 40 טבלה ד-12: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 רבעונים אחרונים
- 41 טבלה ד-13: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק
- 41 טבלה ד-14: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
- 42 טבלה ד-15: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
- 43 טבלה ד-16: טבלת הפחתת סיכון אשראי
- 44 טבלה ד-17: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון

סיכונים אשראי של צד נגדי

- 47 טבלה ה-1: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי לפי גישה פיקוחית
- 47 טבלה ה-2: הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי
- 48 טבלה ה-3: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון
- 49 טבלה ה-4: הרכב הביטחון - בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי

סיכון שוק

- 51 טבלה ו-1: אומדני הסיכון של הפעילות למסחר (VaR)
- 51 טבלה ו-2: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן
- 52 טבלה ו-3: סיכון שוק על-פי הגישה הסטנדרטית
- 53 טבלה ו-4: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
- 54 טבלה ו-5: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
- 54 טבלה ו-6: רגישות הערך הכלכלי של הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)
- 55 טבלה ו-7: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
- 55 טבלה ו-8: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על ההון העצמי (נטו לאחר מס)
- 56 טבלה ו-9: חשיפה כוללת של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

סיכון נזילות

- 59 טבלה ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו
- 63 טבלה ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו
- 66 טבלה ז-3: פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראות באזל

דוח על הסיכונים

אנו מתכבדים להגיש לכם את הדוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2024. המידע המפורט בדוח זה כנדרש בהוראות הדיווח של בנק ישראל, כולל דרישות גילוי שפורסמו על-ידי ועדת באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על-ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על-ידי צוות משימה שהוקם על-ידי המוסד ליציבות פיננסית (FSB) לשיפור הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים.

פרסום זה של הדוח על הסיכונים הינו במסגרת הדיווח הכספי של בנק הפועלים בע"מ וכולל מידע בנושאי ניהול הסיכונים וההון. יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023 ועם תמצית הדוחות הכספיים.

בכבוד רב,

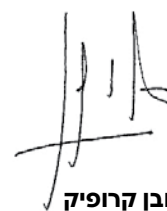
מירב בן שושן כהן

משנה למנכ"ל, מנהלת הסיכונים הראשית

דב קוטלר

המנהל הכללי

ראובן קרופיק

יו"ר הديرקטוריון

תל-אביב, 12 באוגוסט 2024

א. מבוא

ביום שבת ה-7 לאוקטובר 2023 פרצה מלחמת חרבות ברזל. קיימת אי ודאות רבה לגבי התפתחות הלחימה, היקפה ומשכה, ובהתאם לגבי מידת השפעתה על תחומי המשק השונים, לקוחות הבנק והבנק עצמו. לפרטים אודות השלכות פוטנציאל השפעות המלחמה ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל ופרקי הסיכון להלן](#).

א.1. מידע צופה פני עתיד

מרביתו של המידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, המצב הביטחוני בישראל, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

א.2. הצהרה על הגילוי

על פי הנחיות בנק ישראל, ההצהרות על הגילוי בדוח הכספי התקופתי של הבנק, תקפות גם לדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים. במסגרת הדיונים בדוחות הכספיים של הבנק, אישר דירקטוריון הבנק את פרסום הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2024.

ב. יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים
ב.1. יחסים פיקוחיים עיקריים

טבלה ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים

על בסיס מאוחד, ליום					
30 ביוני 2023	30 בספטמבר 2023	31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2024	30 ביוני 2024	
במיליוני ש"ח/באחוזים					
הון זמין					
49,449	50,460	52,641	54,142	55,596	הון עצמי רובד 1
49,160	50,189	52,388	53,998	55,470	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
49,449	50,460	52,641	54,142	55,596	הון רובד 1
49,160	50,189	52,388	53,998	55,470	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
63,061	64,320	65,979	67,589	69,276	הון כולל
62,777	64,036	65,731	67,447	69,152	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
נכסי סיכון משוקללים					
429,440	437,474	437,852	446,945	464,862	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
429,815	437,826	438,181	447,133	465,027	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA), לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
יחסי הלימות הון					
11.51%	11.53%	12.02%	12.11%	11.96%	יחס הון עצמי רובד 1
11.44%	11.46%	11.96%	12.08%	11.93%	יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
11.51%	11.53%	12.02%	12.11%	11.96%	יחס הון רובד 1
11.44%	11.46%	11.96%	12.08%	11.93%	יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
14.68%	14.70%	15.07%	15.12%	14.90%	יחס הון כולל
14.61%	14.63%	15.00%	15.09%	14.87%	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
10.23%	10.23%	10.23%	10.23%	10.23%	יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
1.28%	1.30%	1.79%	1.88%	1.73%	יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
יחסי המינוף					
738,952	745,857	760,396	749,579	766,746	סך החשיפות
739,102	745,998	760,528	749,654	766,812	סך החשיפות, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
6.69%	6.77%	6.92%	7.22%	7.25%	יחס המינוף
6.65%	6.73%	6.89%	7.20%	7.23%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾

(1) לפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות, לפני השפעת התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים ולפני השפעת התאמות בגין הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע.
(2) לרבות דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה.

טבלה ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים (המשך)

ממוצע לשלושת החודשים שהסתיימו ביום					
30 ביוני 2023	30 בספטמבר 2023	31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2024	30 ביוני 2024	
יחס כיסוי נזילות					
175,609	167,006	175,662	171,739	169,023	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
138,971	134,254	136,607	125,440	126,299	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
126%	124%	129%	137%	134%	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)
על בסיס מאוחד, ליום					
30 ביוני 2023	30 בספטמבר 2023	31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2024	30 ביוני 2024	
יחס מימון יציב נטו					
407,381	412,654	418,413	426,230	431,130	סך-הכל מימון יציב זמין
326,541	330,887	327,568	330,482	338,802	סך-הכל מימון יציב נדרש
125%	125%	128%	129%	127%	יחס מימון יציב נטו (באחוזים)

2. הערכת הסיכונים וניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ובחינת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי, סיכון ציות וסיכון מודל. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי (אשר יכול להתממש דרך סיכונים אשראי, השקעה, שוק ועוד), וסיכון סביבתי (לרבות סיכון אקלים).

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל, על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

2.2.א. מבנה וארגון מערך ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המותווית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. הפיקוח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות הפיקוח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים. מנהלת הסיכונים הראשית (CRO) וחברת הנהלה האחראית על החטיבה לניהול סיכונים הינה הגברת מ. בן שושן כהן.

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם. חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית מר א. פורמן, והממונה על החטיבה הקמעונאית הגברת ד. רביב. חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי. הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית. הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגברת א. בן זאב, מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב. הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

בתאריך 15 באוגוסט 2024 יחליף מר י. ענתבי את מר ד. קוטלר כמנכ"ל הבנק, לפרטים נוספים ראו פרק עניינים אחרים בדוח ממשל תאגיד. לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראים, ועדות דירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה לניהול סיכונים ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

3. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד לציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. קיימת אי ודאות ביחס להתפתחויות כלכליות עתידיות, בעיקר על רקע התפתחויות אפשריות במלחמה עצמה ונגזרותיה ובכלל זה הגירעון התקציבי הגדל. זאת, כאשר לסיכונים למשק ששררו טרם מלחמת חרבות ברזל, ובכללם סיכונים עקב צעדים שהובילה הממשלה בזירה המשפטית, השפעה שלא ניתן להעריך בשלב זה. התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.
- מלחמת חרבות ברזל והמשק בישראל:** המלחמה שהחלה ביום 7 באוקטובר 2023 גרמה, בין היתר, לשיבושים בפעילות הכלכלית במשק הישראלי ברבעון הרביעי לשנת 2023 כמפורט בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023. השפעות המלחמה התמתנו באופן ניכר ברבעון הראשון של שנת 2024 נוכח צמצום היקף גיוס המילואים, התמיכה הממשלתית וחזרה חלקית של הפעילות הכלכלית לשגרה. בהתאם, וביחס לנקודת ההשוואה הנמוכה של הרבעון הרביעי של 2023, נרשמה ברבעון הראשון של 2024 צמיחה גבוהה, שהתמתנה משמעותית ברבעון השני של השנה. קיימים ענפים בהם הפגיעה עדיין משמעותית, בעיקר בתחום הבנייה שמושפע מאי-כניסת עובדים פלשתינאים לישראל, ותיירות החוץ שכמעט לא קיימת. בשוק העבודה, שיעור האבטלה בחודש מאי 2024 ירד ל-3%, שיעור המייצג תעסוקה מלאה, אך עדיין קיימים עובדים הנעדרים זמנית מכח העבודה בשל נסיבות המלחמה. ייצוא השירותים עולה, אך ייצוא הסחורות במגמת ירידה, דבר העלול לשקף בעיות הובלה או צמצום בקשרים הכלכליים עם ישראל. הגירעון התקציבי של הממשלה גבוה, בעיקר לאור המלחמה, והסתכם במחצית הראשונה של השנה ב-62.3 מיליארד ש"ח, כאשר שיעור הגירעון התקציבי מהתמ"ג עלה ב-12 החודשים האחרונים ל-7.6%. למלחמה, ובפרט ככל שתמשך ו/או תתרחב, פוטנציאל להשפעה שלילית על שוק העבודה, תקציב המדינה, הגרעון הגדל ועלויות המימון שלו, עקומי הריבית ושערי החליפין, המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. המלחמה וההתפתחויות הפיסקאליות, הכלכליות והאחרות בעקבותיה העלו את סיכון המדינה, דבר שהתבטא בעליית פרמיית הסיכון של מדינת ישראל בשווקים הפיננסיים, בהורדת דירוג האשראי על-ידי חברות הדירוג מודי'ס S&P, לדירוגים של A2+ ו-A בהתאמה, לרבות אופק דירוג שלילי, וכן אופק דירוג שלילי על-ידי פי'פי. דירוג הבנקים הישראליים ובכללם הבנק מושפע מדירוג מדינת ישראל, ובהתאם הורידו חברות אלו את דירוג האשראי ו/או אופק הדירוג של הבנק. יצוין כי ביום 12 באוגוסט 2024, לאחר אישור הדוח, הורידה פי'פי את דירוג המדינה מ-A+ ל-A עם אופק שלילי וכאמור פעולה כזו עשויה להשפיע על דירוג הבנקים ובכללם הבנק. הימשכות המלחמה וההרעה הפיסקאלית מעלים את הסיכון להפחתות דירוג אשראי נוספות של מדינת ישראל, כאשר פרמיית הסיכון של המדינה משקפת דירוג נמוך יותר מהנוכחי. ההשפעה הישירה של הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי S&P בחודש אפריל הביאה, נכון למועד ההפחתה, לקיטון של כ-0.25% וכ-0.31% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס הון הכולל של הבנק, בהתאמה, שבא לידי ביטוי ברבעון השני לשנת 2024. נדגיש כי החל משנת 2021 משתמש הבנק בדירוג S&P למדינות כמדד יחיד לצרכי מדידת הלימות הון, ובהתאם, להורדת דירוג על-ידי חברות אחרות, כמו מודי'ס, שהתרחשו ו/או עלולות להתרחש, אין השפעה ישירה על יחס ההון. הורדות דירוג נוספות, ככל שיהיו, של מדינת ישראל על-ידי S&P ישפיעו באופן ישיר על יחסי הלימות הון של הבנק ככל שהדירוג ירד ל-BBB+ ומטה. אין ביכולת הבנק להעריך בשלב זה כיצד תתפתח המלחמה, את ההשפעות הכלכליות והפיננסיות שלה ואת משכן, ובהתאם קיים קושי להעריך את ההשפעות העתידיות על מצב לקוחותיו של הבנק והבנק עצמו ועל הסיכונים השונים. הבנק פועל לתמיכה בלקוחותיו ובתושבי אזורי הלחימה. לפירוט ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל](#) להלן [ופרק סקירה כלכלית ופיננסית בדוח הדירקטוריון והנהלה](#).
- הכלכלה הגלובלית:** האינפלציה בעולם החלה לרדת, כאשר ברבעון השני של שנת 2024 קצב הירידה הפתיע לטובה על רקע "דביקות" האינפלציה ברבעונים הקודמים. מדיניות הבנקים המרכזיים עודנה מרסנת, אך ככלל התחזיות הן לירידות ריבית בהמשך השנה. הריבית הגבוהה מביאה לסימני האטה בחלק מהכלכלות ומשפיעה לשלילה על מחירי נדל"ן ובעקפיין על בנקים שחשופים לתחום זה. בתחילת חודש אוגוסט החלו השווקים לגלם ירידת ריבית חדה, המצביעה על חששות השווקים מגלישה למיתון. המלחמה בישראל והאירועים במזרח התיכון ככלל, שמגיעים בהמשך למלחמה באוקראינה ולמתיחויות באזורים נוספים בעולם, מגבירים את המתח הבין גושי ויוצרים סיכונים להמשך הצמיחה.
- סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקורות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי בקרה אלו מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצינית בתור הגנה היקפית. יצוין כי מעבר עובדים לעבודה מרחוק, מעבר למחשוב ענן ודיגיטיזציה מוגברת בפעילות הבנק ובכללה גידול בעבודה מרחוק מול לקוחות, במקביל לגידול באיומים ובניסיונות תקיפה על הבנק ועל לקוחותיו מעצימים את הסיכון. במסגרת המלחמה גדל מספר מתקפות הסייבר על מטרות בישראל ובכללן הבנק, עד כה ללא פגיעה בפעילותו, וגדל היקף ניסיונות ההונאה כנגד הבנק ולקוחותיו. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון.

- הסביבה הרגולטורית בארץ ובחו"ל:** לרפורמות רגולטוריות מקומיות ובינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובחו"ל. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות יוזמות רגולטוריות נוספות (לרבות של בנק ישראל) הנמצאות בשלבי ייזום, אשר חלקן עוסק בהתערבות ישירה במחירים ובריביות (לרבות על יתרות זכות ופיקדונות) במערכת הבנקאית, בפרט ביחס למשקי הבית. במסגרת תיקוני חקיקה להשגת יעדי תקציב המדינה לשנת 2024, לאור המלחמה, אושרה הטלת תשלום מיוחד על הבנקים החל מאפריל 2024 ועד תום שנת 2025 בהיקף של 6% מהרווח שיפיקו מפעילותם בישראל (בשנת 2024 - 4.5% בהתאם לתחולה בחלק מהשנה). בין ההצעות והצעדים המוצעים הנוספים נכללים הודעת רשות התחרות בדבר אפשרות הכרזה על בנקים כקבוצת ריכוז ומתן הוראות בנושא, וכן הודעתה לבנקים כי אין בכוונתה להאריך את הפטור מהסדר כובל הנוגע למבנה הבעלות במס"ב המשותף לחמשת הבנקים הגדולים, אשר עתיד לפוג ביום 18 ביוני 2025; התערבות חקיקתית ישירה בריביות פיקדונות, עו"ש ומשכנתאות באמצעות הגשת הצעות חוק פרטיות; תיקוני חקיקה שיזמה רשות ניירות-ערך לגבי יצירת קרנות כספיות הדומות במאפייניהן לפיקדונות, החרגת קרנות כספיות אלו וגם קרנות כספיות הקיימות כיום מחוק הייעוץ והרחבת ערוצי ההפצה שלהן (תיקוני חקיקה אלו עברו בקריאה שנייה ושלישית בכנסת); ומתווה מדורג של רישוי ורגולציה לגופים חוץ בנקאיים; פרסום תזכיר חוק ע"י בנק ישראל בשיתוף עם משרד המשפטים שעניינו תיקון לסעיף 24 בחוק שירותי תשלום במטרה להרחיב את הסדר האחריות של הבנק לגבי הונאות. ההסדר המבוקש מכיל על הבנק אחריות גם במידה והלקוח מסר את הרכיב החיוני כחלק מההונאה. להרחבה ראו פרק יוזמות רגולטוריות בדוח ממשל תאגידי. היוזמות והמגמות הרגולטוריות עשויות להשפיע לרעה על המערכת הבנקאית ובכלל זה על הבנק. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעות של שינויים אלה על הבנק, ככל שיתרחשו. כמו-כן, ייתכן כי השפעות אלו לא יהיו מיידיות, אלא השפעות איטיות ומתמשכות לאורך זמן, שתגזרנה מתהליכי השינוי ההדרגתי בסביבת הבנק (לקוחותיו, שחקנים בשוק וכדומה), לצד היערכות הדרגתית של הבנק להתאמות הדרושות בפעילותו.
- סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, אמזון ועוד), חברות פינטק ובכללן חברות שירותי תשלום ובנקים דיגיטליים, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים להשפיע משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות במערכת הבנקאית ובכללם הצעה למתווה מדורג לרישוי ורגולציה לגופים חוץ בנקאיים, נידו חשבונות בנק ובנקאות פתוחה, כמו גם תחרות במגזר העסקי, עלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק ובכלל זה על מרווחי האשראי שלו. הבנק גיבש תכנית אסטרטגית מקיפה עד לשנת 2026 הכוללת, בין היתר, ביצוע צעדים בתחומי הליבה של הבנק, חדשנות, טכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה לאיומים ומעדכן אותה באופן תקופתי.
- סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות סנקציות בינלאומיות), מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות. מלחמת חרבות ברזל ומצב החירום מעצימים את סיכוני הציות הנובעים ממימון טרור והלבנת הון. מערך הציות בבנק התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בין היתר בסיכונים העולים ממצב זה. היקף הסנקציות הבינלאומיות הורחב, בין היתר בשל מלחמת רוסיה ואוקראינה ולאחריה מלחמת חרבות ברזל. סנקציות בינלאומיות הוטלו גם על ישראלים יחידים ועמותות. מערך הציות התאים את פעילותו בשורה של צעדים לרבות ניטור ומעקב לשם צמצום סיכוני הציות הנובעים מאי כיבודן של הסנקציות הבינלאומיות. הבנק מעניק שירותים קורספונדנטים לבנקים פלשתינאים תחת כתיב שיפוי וחסיונות המתקבלים מהמדינה. כתיב השיפוי והחסיונות מוארכים מפעם לפעם. ביום 30 ביוני 2024 כתב השיפוי והחסיונות הוארכו עד ל-31 באוקטובר 2024. הבנק הודיע על הארכה זו לנציגי הבנקים הפלשתינאים, וכי לפיכך המועד להפסקת השירותים, עליה הודיע הבנק עוד ביום 31 במרץ 2024, יידחה עד למועד האמור.
- סיכון סביבתי:** בשנים האחרונות גברה ההבנה בעולם, כי אפשרות של התממשות סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים תפגע בכלכלה ובמקרים קיצוניים עלולה להביא לפגיעה משמעותית בבנקים ובמערכת הפיננסית כתוצאה מהתממשות סיכונים פיננסיים ולא-פיננסיים בטווח הארוך. השפעות אלו יכולות לבוא לידי ביטוי גם במסגרת הסיכונים האחרים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי בפעילותו, כמו סיכון אשראי (דרך ההשפעה על החוסן הפיננסי של לווים ושווי ביטחונות), סיכון שוק והשקעה, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. לסיכונים אלו, בדגש על סיכוני האקלים והשפעת תהליכי המעבר לכלכלה מעוטת פליטת גזי חממה, יש מאפיינים ייחודיים של חוסר ודאות. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעות ארוכות הטווח של שינויים אלו על הבנק.

לפרטים נוספים בדבר השלכות מלחמת חרבות ברזל ראה הפרק להלן.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [דוח ממשל תאגידי](#).

ב.4. השלכות מלחמת חרבות ברזל

ביום 7 באוקטובר 2023 פתח ארגון חמאס במתקפת טרור רצחנית על מדינת ישראל. נכון למועד פרסום הדוח מתנהלת לחימה בזירות רבות, חטופים רבים עדיין מוחזקים בידי חמאס, חלק מתושבי הצפון והדרום הקרובים לאזורי העימות עדיין מפונים מבתיהם ונמשך גיוס מילואים אך בהיקף מצומצם מאשר בתחילת המלחמה. בעולם גברים הקולות הקוראים להפסקת המלחמה ו/או לצמצום קשרים כלכליים עם ישראל. המלחמה הביאה לשיבושים בפעילות הכלכלית במשק הישראלי ברבעון הרביעי של שנת 2023 לאור גיוס מילואים נרחב, השבתה חלקית של פעילות המסחר, ירידה בתוצר ובצריכה ועלייה משמעותית בהוצאות הממשלה ובגרעון הפיסקאלי. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2024 צומצם גיוס המילואים וחלה התאוששות משמעותית בצריכה ובתוצר, תוך חזרה מסוימת של המשק לשגרת פעילות כלכלית בצירוף תמיכה ממשלתית משמעותית. הצמיחה הגבוהה שנרשמה ברבעון הראשון התמתנה משמעותית ברבעון השני. קיימים ענפים בהם הפגיעה עדיין משמעותית, בעיקר בתחומי תיירות החוץ שכמעט לא קיימת עתה, והבנייה שמושפע מאי-כניסת עובדים פלשתינאים לישראל. בשוק העבודה שיעור האבטלה עומד על כ-3%, שיעור המייצג תעסוקה מלאה, אך עדיין קיימים עובדים החסרים זמנית מכח העבודה בשל נסיבות המלחמה. ייצוא השירותים עולה, אך ייצוא הסחורות במגמת ירידה, דבר העלול לשקף בעיות הובלה או צמצום בקשרים הכלכליים עם ישראל. הגירעון התקציבי של הממשלה גבוה, בעיקר לאור המלחמה, והסתכם במחצית הראשונה של השנה ב-62.3 מיליארד ש"ח, כאשר שיעור הגירעון התקציבי מהתמ"ג עלה ב-12 החודשים האחרונים ל-7.6%. קיימת אי ודאות משמעותית ביחס להתפתחויות כלכליות עתידיות, הן לאור התפתחויות אפשריות במלחמה עצמה והן לאור גורמים פוליטיים, מקומיים ועולמיים, וגורמים כלכליים, ובכללם הגירעון התקציבי הגדל.

למלחמה, ובפרט ככל שתמשך ו/או תתרחב לחזיתות נוספות, פוטנציאל להשפעה שלילית על המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. בין הסיכונים האפשריים ניתן למנות ירידה אפשרית בצריכה הפרטית, ירידה בהשקעות במשק ובכללן השקעות זרות והשקעות בהיי-טק, צמצום או ניתוק של קשרים כלכליים, ירידה בתוצר, גרעון תקציבי משמעותי, העלאות מסים, הורדות נוספות של דירוג האשראי של המדינה ושל הבנק, עליית פרמיית הסיכון של המדינה ו/או עלויות החוב הממשלתי, ירידה בפדיון בחלק מענפי המשק, פגיעה בענפי התיירות והבנייה, ירידת מחירי נדל"ן, עלייה באבטלה, פגיעה בעסקים, גידול בהפרשות להפסדי אשראי כתוצאה מגורמים אלו, זעזועים בשווקים ובכללם פיחות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה ובריבית הבנק המרכזי שישפיעו על הרווחיות ו/או יחס ההון ועוד. הכלכלה הישראלית צברה איתנות פיננסית לאורך השנים שהתבטאה בשורה של פרמטרים כמו חוב ציבורי נמוך, עודפים בחשבון השוטף של מאזן התשלומים ויתרות מטבע-חוץ גבוהות, אשר תומכים כעת בכלכלת המדינה. הבנק נכנס לתקופת המלחמה ברמת רווחיות וביחסי הון, נזילות ומינוף איתנים המאפשרים לו עמידה בזעזועים וממשיך לשמור יחסים אלו ברמות ראויים לאור המצב.

אין ביכולת הבנק להעריך בשלב זה כיצד תתפתח המלחמה, ולא כל שכן את ההשפעות הכלכליות והפיננסיות שלה ואת משכן, ובהתאם קיים קושי להעריך את ההשפעות העתידיות על מצב לקוחותיו של הבנק ועל הבנק עצמו. זאת כאשר גם לתמיכה הממשלתית אשר משכה והיקפה העתידי לא ידועים, ולגרעון התקציבי הגדל, השפעות כלכליות אפשריות.

עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק להתמודד עם השלכותיה, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותית ללקוחותיו, תוך הבחנה בין לקוחות המעגל הראשון אשר מושפעים באופן ישיר מהמלחמה לבין שאר האוכלוסייה. ההטבות כוללות הטבות בהתאם למתווה שפרסם הפיקוח על הבנקים ובכללן דחיות תשלומים (בחלקן ללא עלות), פטור מריבית על עו"ש חובה ופטור מעמלות עו"ש לאוכלוסיות שהוגדרו ובהתאם לתנאים שונים לתקופה של שלושה חודשים, שהוארכה מאז שלוש פעמים בשלושה חודשים נוספים בכל פעם (עד חודש ספטמבר 2024) והטבות נוספות מעבר למתווה. במהלך הרבעון השני של 2024 הודיע הבנק על פטור מתשלומי משכנתא למשך שלושה חודשים ללקוחות בעלי משכנתא קיימת בבנק עם נכס משועבד באחד מישובי הצפון המפונים על-ידי הממשלה. לפרטים נוספים בדבר ההטבות שהבנק העניק ללקוחותיו ראה [דוח ממשל תאגידי](#), [פרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה](#). אומדן השפעת סך ההטבות האמורות בשלב זה יושפע מהיקף ניצולן על-ידי הלקוחות, לפירוט הניצול עד כה ופוטנציאל ניצול עתידי ראה [טבלה להלן](#). ההטבות נזקפות לרווח והפסד, במקביל למימושן על-ידי הלקוחות כמפורט בטבלה להלן. הבנק ממשיך לבחון את מדיניות ההטבות וייתכן ויארץ אותה בהתחשב בהמשך המלחמה ו/או התרחבותה ו/או במתווים הרגולטוריים. להקלות ללקוחות, בפרט במידה ויורכו, עשויה להיות השפעה על הרווחיות העתידית של הבנק.

במטרה לסייע בשיקום החיים הקהילתיים של המשפחות והעסקים ביישובי עוטף עזה, הבנק החליט להעניק סיוע בסך של עד 100 מיליון ש"ח באמצעות הקמת קרן "פועלים לתקומה". בראש הקרן עומדת ועדה ציבורית, הקובעת את מדיניות הקרן, מקבלת החלטות העוסקות במימון פרויקטים ועוקבת אחר פעילותה באופן שוטף. בראש הוועדה הציבורית עומד אלוף במיל" עמרם מצנע וחברים בה אישי ציבור נוספים ונציגים מהנהלת הבנק. הקרן תפעל לשיקום החיים הקהילתיים של המשפחות והעסקים ביישובי הנגב המערבי, על מנת להחזיר לקדמותו את החוסן וחיי הקהילה הייחודיים של האזור הביטני חינוך בלתי פורמלי, חוסן רגשי וקהילתי וחוסן כלכלי. חלוקת הסיוע מיועדת להתבצע תוך שלוש שנים מיום הקמת הקרן ועלותה תיזקף לרווח והפסד על פני תקופה זו, בקצב מימושה. במהלך הרבעון השני של שנת 2024 הודיעה הקרן על סיוע של כ-41 מיליון ש"ח לטובת תמיכה בפצועי "חרבות ברזל" ומיזמים בתחום החינוך והחוסן הקהילתי (תכנית מנהיגות ויזמות עם מכללת ספיר, הוראה מתקנת בבתי ספר בעוטף, פנימייה חקלאית ומכינות קד"צ בקהילות בנגב המערבי). כמו-כן, הבנק פועל לתמוך בצרכיה של החברה והקהילה בישראל בעת המלחמה באמצעות תרומות כספיות, ליווי עסקים ומשקי בית בחסות המרכז לצמיחה פיננסית ובאמצעות מערך ההתנדבות של עובדי הבנק, כאשר כבר החל מיום ה-8 באוקטובר 2023 הקים הבנק מערך חירום והעמיד סיוע חירום בהיקף של כ-10 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2023 לצרכים מיידיים בתחומים שונים, פעל באמצעות bit לגיוס תרומות למטרות דומות, תורם באופן שוטף לטובת האזורים הנפגעים ואישר לאחרונה תוספת לתקציב התרומות של כ-10 מיליון ש"ח לטובת תושבי הצפון. כמו-כן, בהתאם למתווה שסוכם במסגרת הליך גיבוש תיקוני החקיקה להשגת יעדי תקציב המדינה לשנת 2024, לנוכח מלחמת חרבות ברזל, תרמה קבוצת הבנק סך של כ-29 מיליון ש"ח לקרן בניהול הסוכנות היהודית לסיוע לאוכלוסיית משרתי מילואים בעלי עסקים קטנים ונשותיהם. הוצאה זו נכללה בתוצאות הרבעון הראשון של שנת 2024. כל זאת בנוסף לסיוע לקהילה שהבנק מעניק בשגרה בהיקף של עשרות מיליוני ש"ח בשנה דרך "פועלים בקהילה" שפועלת לצמצום פערים חברתיים וכלכליים ויצירת שוויון הזדמנויות בישראל כבר למעלה מ-40 שנה.

הביטני סיכון האשראי, הבנק בוחן באופן שוטף את חשיפתו למלחמה, התפתחות פיגורים בהחזרי אשראי של לקוחות פרטיים ועסקיים, וחשיפתו לענפי משק ולסקטורים הצפויים להיפגע באופן משמעותי. ענפים אלו קשורים בעיקר לתחום התיירות, בינוי ונדל"ן, היי-טק, מימון וחקלאות אשר מרביתם הושפעו מתנאי השוק עוד טרם פרוץ המלחמה. צפוי כי ענף הנדל"ן ימשיך להיות מושפע מקושי בקידום פרויקטים, אך נציין כי במהלך המחצית הראשונה של שנת 2024 חלה עלייה בכמות העסקות ובמחירים בנדל"ן למגורים. כאמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את המשכות המלחמה והתפתחויותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום. הפסדי האשראי במחצית הראשונה של שנת 2024 הסתכמו בהכנסה נטו של 63 מיליון ש"ח שנובעת בעיקר מריקברי במספר מצומצם של לווים ומיציבות יחסית ביתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, בעיקר כתוצאה משיפור במצבם של לווים ספציפיים, משיפור מסוים במצב הכלכלי, ייתכן ובהשפעת התמיכה הממשלתית, ושיפור ביחס לפרמטרים מאקרו כלכליים מסוימים אשר נלקחו בחשבון על-ידי הבנק בתום שנת 2023. מנגד, חלה עלייה באי הוודאות על רקע הערכות להתמשכות והתרחבות המלחמה. זאת בהמשך להוצאה להפסדי אשראי של כ-1.1 מיליארד ש"ח במחצית השנייה של שנת 2023, ברובה המכריע כתוצאה מהגדלת יתרת הפרשה הקבוצתית, אשר נבעה בעיקר מהשפעת תחזיות מאקרו ובפרט השפעות חזויות של מלחמת חרבות ברזל.

הבנק מאפשר ללקוחות לדחות תשלומי הלוואות בהתאם למתווה בנק ישראל או למתווים נוספים שיזם הבנק, לפירוט ראה [טבלה להלן](#). בקשות לדחיית תשלומים של לקוחות החטיבה העסקית נבחנות בקפידה, בהתאם למדיניות הנהוגה בבנק, במטרה להעריך האם הדחיות אינן מעידות על קשיים משמעותיים או מתמשכים של הלווים, ושאינן מעידות על כך שסיכון האשראי של הלווה עלה. בקשה לדחיית תשלומים נבחנת, בין היתר, על בסיס האינדיקטורים הבאים, על-פי הרלוונטיות לענף ולתחום הפעילות של הלווה:

- מצבו העסקי והפיננסי של הלווה טרם המלחמה;
 - השפעת המלחמה ומצבו של הלווה במועד הבחינה;
 - קיומו של מקור החזר ראשוני ויכולת שירות לחוב;
 - שיעור המינוף ביחס לביטחונות;
 - התנהלות הלווה בחשבונותיו - האם קיימים פיגורים או חריגות ומה היקף ומשך הפיגור, האם האשראי טרם הבקשה לדחיית תשלומים, ככלל, נפרע כסדרו;
 - האם צפויה תמיכה מן המדינה ובאיזה היקף;
 - נתונים תפעוליים רלוונטיים (למשל, שיעורי תפוסה כאשר מדובר בבתי מלון, שיעורי מכירת דירות כאשר מדובר במימון פרויקטי נדל"ן, וכדומה).
- ככל שעולה שהבקשה לדחיית חלויות משקפת הרעה במצבו העסקי שמביאה לעלייה בסיכון האשראי של הלווה, נבחן הצורך בסיווג החוב. נציין כי יתרת האשראי שעבר שינוי בתנאים ללווים בקשיים או דחיית תשלומים ו/או הארכת תקופה שבו הדחייה טרם הסתיימה, נכון ליום 30.6.24, עומדת על כ-4.3 מיליארד ש"ח, ירידה ביחס ל-24.4 מיליארד ש"ח נכון ליום 31.12.23. למרות ירידה חדה זו, לא ניכרת השפעה מהותית על מדדי איכות התיק. לפרטים נוספים ולהתייחסות לתרחישים שונים להתפתחות הפרשה להפסדי אשראי ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן.

בהיבטי סיכונים שוק, עם תחילת המלחמה אירעו זעזועים בשווקים, אשר ככלל דעכו מאז. ריבית בנק ישראל הופחתה ב-0.25% וחלה עלייה במחיר ביטוח החוב (CDS) של מדינת ישראל. במהלך הרבעון השני עלה עקום התשואות השקלי בכ-0.5%, בעיקר בטווחים הארוכים של העקום. לזעזועים בשווקים, ככל שיקרו, ובכללם פיחות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה ובריבית בנק ישראל פוטנציאל להשפעה שלילית על יחסי ההון, על רוחחיות הבנק ועל השווי ההוגן, כמפורט בפרק סיכונים שוק להלן.

חברות דירוג האשראי הגיבו להתפתחויות - חברות מודי'ס ו-S&P הורידו את דירוג האשראי של המדינה, לדרוגים של A2 ו-A+ בהתאמה, לרבות אופק דירוג שלילי, וכן אופק דירוג שלילי על-ידי פי'י. דירוג הבנקים הישראליים ובכללם הבנק מושפע מדירוג מדינת ישראל, ובהתאם הורידו חברות אלו את דירוג האשראי ו/או אופק הדירוג של הבנק. יצוין כי ביום 12 באוגוסט 2024, לאחר אישור הדוח, הורידה פי'י את דירוג המדינה מ-A+ ל-A עם אופק שלילי וכאמור פעולה כזו עשויה להשפיע על דירוג הבנקים ובכללם הבנק. הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי S&P הביאה, נכון למועד ההפחתה, לקטון של כ-0.25% וכ-0.31% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל של הבנק, בהתאמה, שבאים לידי ביטוי בדוח לרבעון זה. פרמיית הסיכון של מדינת ישראל משקפת דירוג נמוך מהנוכחי. להורדות דירוג נוספות, ככל שתהיינה, עשויות להיות השפעות שליליות עקיפות, ובכללן: פיחות נוסף פגיעה אפשרית בנזילות במטבע-חוץ, עלייה בעקומי התשואות של אגרות-חוב ממשלת ישראל ובעקבות כך גידול בעלויות הגיוס של הבנק ופגיעה נוספת ביחס ההון, צמצום אפשרי של פעילות מוסדות פיננסיים זרים מול הבנקים הישראליים והשלכות פיננסיות שליליות על המשק, לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו. הורדות דירוג נוספות של מדינת ישראל על-ידי S&P, ככל שיהיו, ישפיעו באופן ישיר על יחסי הלימות ההון של הבנק רק ככל שהדירוג ירד ל-BBB+ ומטה.

בהיבט תפעול הבנק, נכון למועד זה ההשפעה על הפעילות התפעולית של הבנק מינורית. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילותו. מערך הציות התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בסיכונים הציות, המוגברים עקב מצב המלחמה. בנוסף לפעילות הצוותים הפיננסיים הרגילים הפועלים בבנק, מכנס הבנק בהתאם לצורך צוות הנהלה ייעודי למעקב אחר המצב הפיננסי ולטיפול במשבר הפיננסי, ככל שיתפתח. הצוות, כשמתכנס, וכן הנהלה וצוות הנהלה לניהול סיכונים וציות, בוחנים באופן שוטף תרחיש ייחוס ותרחישי קיצון שונים להתפתחות המשבר ולהשפעותיו הפיננסיות על המשק, לקוחות הבנק והבנק, השפעות על סיכון האשראי, סיכון הצד הנגדי, הנזילות, תיק הנוסטרו, חדר העסקות, חשיפות הריבית ועוד. הצוות מדווח לדירקטוריון ולוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון.

כמפורט לעיל, הבנק מאפשר ללקוחות לדחות תשלומי הלוואות בהתאם למתווה בנק ישראל או למתווים נוספים שיזם הבנק ותומך בלקוחותיו באמצעות מגוון הטבות. להלן פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה:

טבלה ב-2: פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה
 הטבות שהבנק העניק במסגרת ההתמודדות עם המלחמה

סך ההטבות שנוצלו	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2024	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2024				דיוור	
			סך-הכל	אחר	עסקים קטנים וזעירים	אנשים פרטיים - אחר		
במיליוני ש"ח								
הטבות אשר נוצלו במהלך תקופת הדיווח								
182	84	98	44	-	9	12	23	שינויים בתנאי חובות*
49	45	4	-	-	-	-	-	הלוואות ללא ריבית או ריבית מופחתת
73	30	43	20	-	6	14	-	ויתור על עמלות
80	10	70	41	41	-	-	-	הטבות אחרות - תרומות
384	169	215	105	41	15	26	23	סך-הכל הטבות שהבנק העניק
			362	69	76	84	133	הטבות עומדות אשר טרם נוצלו ליום הדיווח

* כולל מחילה על תשלומי הלוואה, דחיית תשלומים בריבית 0% ופטור מריבית עו"ש חובה.

מידע נוסף על פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2024	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2024				דיוור		
		סך-הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים			
במיליוני ש"ח								
סך האשראי שעבר שינוי בתנאים, במהלך תקופת הדיווח								
95	44	20	-	11	2	6	1	שינוי בתנאים ללווים בקשיים פיננסיים (ראה ביאור 13 בתמצית הדוחות הכספיים)
25,464	8,972	3,123	35	79	470	456	2,083	שינוי בתנאים ללווים שלא היו בקשיים פיננסיים
25,559	9,016	3,143	35	90	472	462	2,084	סך-הכל אשראי שעבר שינוי בתנאים במהלך התקופה

טבלה ב-2: פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה (המשך)
מידע נוסף על פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה (המשך)

		יתרה ליום					
31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2024	30 ביוני 2024					דיוור
		סך-הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	אנשים פרטיים - אחר	
במיליוני ש"ח/באחוזים							
יתרת האשראי שעבר שינוי בתנאים⁽¹⁾							
שינוי בתנאים ללווים בקשיים פיננסיים (ראה ביאור 13 בתמצית הדוחות הכספיים)							
95	103	97	-	12	36	44	5
שינוי בתנאים ללווים שלא היו בקשיים פיננסיים:							
אשראי עם דחיית תשלומים ו/או הארכת תקופה, שבו תקופת הדחייה טרם הסתיימה							
24,334	8,834	4,197	77	170	655	468	2,827
סכום התשלומים שנדחו							
1,403	686	443	25	13	216	91	98
דחיית תשלומים ממוצעת בחודשים							
3	5	6	7	5	6	5	7
24,429	8,937	4,294	77	182	691	512	2,832
מידע נוסף על שינוי בתנאים⁽¹⁾							
לווים שלא היו בקשיים פיננסיים							
יתרת אשראי עם דחיית תשלומים ו/או הארכת תקופה, שבו תקופת הדחייה טרם הסתיימה							
24,334	8,834	4,197	77	170	655	468	2,827
מזה: אשראי בעייתי							
271	138	72	40	3	14	-	15
מזה: אשראי לא בעייתי, בפיגור של 30 ימים או יותר							
180	103	47	-	-	-	-	47
יתרת אשראי בו דחיית התשלומים הסתיימה							
1,130	19,022	22,918	3,266	2,338	4,235	1,912	11,167
מזה: חובות שכשלו לאחר שעברו שינוי בתנאים							
-	262	441	-	22	53	45	321
יתרת הלוואות שניתנו ללא ריבית או ריבית מופחתת							
יתרת אשראי							
895	679	561	-	-	487	74	-
שיעור ריבית ממוצע							
5.40%	5.59%	5.68%	-	-	5.63%	5.99%	-
שיעור ממוצע של ריבית הפריים בתקופה האמורה							
-	-	-	-	-	-	-	6.08%
הלוואות שניתנו במסגרת קרנות בערבות מדינה							
יתרת אשראי							
514	1,193	1,225	88	181	956	-	-
שיעור ריבית ממוצע							
6.63%	6.70%	6.74%	7.50%	7.29%	6.56%	-	-
מזה:							
יתרת אשראי שניתנה במימון בנק ישראל							
358	622	607	-	-	607	-	-
שיעור ריבית ממוצע							
6.25%	6.00%	6.00%	-	-	6.00%	-	-
יתרת הלוואות שניתנו במימון בנק ישראל (לרבות באמצעות קרנות בערבות מדינה)							
יתרת אשראי							
772	2,282	2,213	-	-	2,213	-	-
שיעור ריבית ממוצע							
6.20%	5.94%	5.94%	-	-	5.94%	-	-

(1) מתייחס לשינויים בתנאים שבוצעו בהתאם למתווה בנק ישראל או למתווים נוספים שיזם הבנק.

תשלום מיוחד למדינה לאור המלחמה

להתייחסות להוצאות שנרשמו בסעיף מסים על ההכנסה בגין חוק "תשלום מיוחד לשם השגת יעדי תקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל)", התשפ"ד-2024 ראה [ביאור 1.1 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

ב.5. סקירת נכסי סיכון משוקללים
טבלה ב-3: סקירת נכסי סיכון משוקללים

דרישות הון מזעריות*	נכסי סיכון משוקללים	
	31 במרץ 2024	30 ביוני 2024
	במיליוני ש"ח	
	54,313	402,315
	1,544	11,439
	590	4,372
	-	-
	3	19
	1,334	9,883
	57,784	428,028
	658	4,871
	4,315	31,963
	62,757	464,862

* דרישות הון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש בשיעור של 13.5%.
** סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.

ג. הון ומינוף
ג.1. הרכב ההון

טבלה ג-1: הרכב ההון הפיקוחי

31 בדצמבר 2023	30 ביוני 2023	30 ביוני 2024
במיליוני ש"ח		
הון עצמי רובד 1		
הון עצמי רובד 1 - מכשירים ועודפים		
8,225	8,225	8,238
46,275	43,948	49,324
(2,070)	(2,831)	(2,056)
52,430	49,342	55,506
הון עצמי רובד 1 - התאמות פיקוחיות וניכויים		
3	4	3
19	26	9
-	-	-
(233)	(137)	(102)
(233)	(137)	(102)
(70)	(106)	(35)
-	-	-
-	130	-
(183)	(183)	(91)
20	22	24
(211)	(107)	(90)
52,641	49,449	55,596
52,641	49,449	55,596

טבלה ג-1: הרכב ההון הפיקוחי (המשך)

31 בדצמבר 2023	30 ביוני 2023	30 ביוני 2024	
במיליוני ש"ח/באחוזים			
הון רובד 2			
הון רובד 2 - מכשירים והפרשות			
8,269	5,492	8,477	מכשירים שהונפקו על-ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו
-	3,158	-	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
5,069	4,962	5,369	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
13,338	13,612	13,846	הון רובד 2 לפני ניכויים
הון רובד 2 - ניכויים			
-	-	166	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי
13,338	13,612	13,680	הון רובד 2
65,979	63,061	69,276	סך ההון
נכסי סיכון משוקללים			
437,387	428,929	464,334	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3
403,432	396,480	427,500	מזה: נכסי סיכון אשראי
4,245	4,957	4,871	מזה: נכסי סיכון שוק
29,710	27,492	31,963	מזה: נכסי סיכון תפעולי
437,852	429,440	464,862	סך נכסי סיכון משוקללים
יחסי הון וכריות לשימור הון			
12.02%	11.51%	11.96%	הון עצמי רובד 1
12.02%	11.51%	11.96%	הון רובד 1
15.07%	14.68%	14.90%	ההון הכולל
דרישות מזעריות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים			
10.23%	10.23%	10.23%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש הינו 10%. ליחס זה מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה
13.50%	13.50%	13.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 13.5%
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)			
758	586	310	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים, שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
115	111	115	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים, העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
3,876	3,558	3,904	מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2			
6,728	5,893	6,894	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
5,069	4,962	5,369	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית

ג.2. הלימות ההון

ג.2.א. גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים. הוראות מדידה והלימות הון מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכוני נזילות, סיכוני סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שמבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה דורש גילוי כמותי ואיכותי במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם במטרה להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

ועדת באזל לפיקוח על הבנקים מבצעת עדכונים למסגרת מדידת הלימות ההון, אשר לעיתים מקבלים את הכינוי "באזל 4". במסגרת זו נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון בנדבך הראשון. היישום באיחוד האירופי של הסטנדרטים השונים הכלולים במסגרת העדכון יחל ב 1 בינואר 2025. בשלב זה טרם נקבע מועד היישום בישראל.

בחודש דצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים. החוזר נועד להתאים את הוראות ניהול בנקאי תקין למספר הוראות חדשות ועדכונים שפורסמו בשנים האחרונות על-ידי ועדת באזל ואשר קשורים לסיכון אשראי צד נגדי. בהתאם לחוזר נוספה הוראה 203A בנושא טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי שיושמה החל מיום 1 ביולי 2022 וכן נוספה הוראה 208A הקובעת גישות חדשות לחישוב הקצאת הון בגין סיכון CVA ובהם הגישה הבסיסית - BA-CVA, שמחליפה את הגישה הקיימת בהוראת ניהול בנקאי 203. עיקרי העדכונים בגישה זו מתייחסים לטיפול שונה בייחוס משקלי סיכון לפי ענפי משק ושל איכות האשראי של הצד הנגדי. בהתאם לעדכון שפרסם הפיקוח על הבנקים בינואר 2022, הבנק נדרש ליישם את ההוראה החל מיום 1 בינואר 2025.

ביום 19 ביוני 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 206 "מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי". במסגרת ההוראה נקבעה הגדרה מעודכנת של חישוב הקצאת ההון בגין סיכון תפעולי כך שהיא מבוססת, בין השאר, על רכיבי האינדיקטור העסקי ועל מכפיל ההפסד הפנימי שמבוסס על ממוצע ההפסדים ההיסטוריים של התאגיד הבנקאי. בהתאם להוראה יישום חלקי של ההוראה יחול ביום 1 בינואר 2026. הבנק נמצא בשלבי הערכות ליישום ההוראה.

ג.2.ב. יעד הלימות ההון ותכנון וניהול ההון

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מצמיר בשיעור של 10.0% וביחס הון כולל מצמיר של 13.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחסי ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 ביוני 2024, הינם 10.23% ו-13.50%, בהתאמה.

יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקטת פעולות נדרשות לצורך עמידה ביעדי הון שנקבעו. כחלק מקביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק כמפורט להלן, מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימות תכניות הערכות לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

ניהול הון אפקטיבי יבטיח:

- הקצאה יעילה של הון במהלך העסקים הרגיל של הבנק;
- בסיס הון איתן אשר ישמש ככרית כנגד הסיכונים הבלתי צפויים שאליהם חשוף הבנק, יתמוך באסטרטגיה העסקית ויאפשר עמידה בכל עת בדרישת ההון המזערית הרגולטורית. לצורך זה הבנק מתייחס לא רק למצב ההון הנוכחי אלא גם להתפתחויות עתידיות בבסיס ההון ובדרישות ההון.

לצורך קיומו של תהליך יסודי ויעיל לניהול ההון, פועלת בבנק מחלקה ייעודית לניהול ההון הכפופה לממונה על החטיבה הפיננסית. המחלקה אחראית על ריכוז עבודת המטה והבקרה השוטפת בכל הקשור לניהול ותכנון ההון בבנק ובין השאר על הנושאים הבאים: תכנון ההון; בקרה על הלימות ההון והעמידה ביעדי נכסי הסיכון; תכניות מגירה לתרחישי קיצוץ; ייזום פעולות הנדרשות לניהול ההון, לפי הצורך. לצורך כך, המחלקה אחראית על מעקב אחר התפתחות הרגולציה בקשר לניהול ההון בארץ ובעולם ואחר דרכים מתקדמות לניהול ההון בבנקים בעולם. המחלקה גם אחראית על יישום מתודולוגיות של מדידת הון כלכלי ורווחיות כלכלית. מתודולוגיות אלה משמשות לקבלת החלטות לפי תשואה מתואמת סיכון ברמות הניהוליות השונות בבנק. החטיבה לניהול סיכונים מהווה קו שני לניהול הסיכונים.

על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), הגדיר דירקטוריון הבנק יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור שלא יפחת מ-10.5%.

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים וביעד הפנימי, תוך שמירה על שולי ביטחון. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד, בשערי חליפין ובדירוג המדינה על יתרות נכסי הסיכון.
- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות.

רגישות קרן ההון בגין אגרות-חוב זמינות למכירה נטו, לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בעקום התשואות חסר הסיכון ובמרווח סיכון האשראי נאמדת בקיטון בסך של כ-1.0 מיליארד ש"ח וכ-0.7 מיליארד ש"ח בהתאמה. מנגד, רגישות קרן ההון הנובעת מהתאמות בגין שינויים אקטואריים, נטו לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בריבית ההיוון נאמדת בגידול בסך של כ-0.2 מיליארד ש"ח.

דרישות ההון בגין חשיפות הבנק לממשלת ישראל, בנקים ישראלים, גופים מוסדיים וישויות סקטור ציבורי, נגזרות מדירוג מדינת ישראל. החל משנת 2021 משתמש הבנק בדירוג S&P למדינות כמדרג יחיד לצרכי מדידת הלימות ההון. כאמור בפרק הסקירה הכלכלית לעיל, בחודש אפריל 2024 חברת S&P הורידה את דירוג האשראי של מדינת ישראל ל-A+. ההשפעה הישירה של הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי S&P בחודש אפריל הביאה, נכון למועד הורדת הדירוג, לקיטון של כ-0.25% וכ-0.31% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל של הבנק, בהתאמה. הורדות דירוג נוספות של מדינת ישראל על-ידי S&P, ככל שיהיו, ישפיעו באופן ישיר על יחסי הלימות ההון של הבנק רק ככל שהדירוג ירד ל-BBB+ ומטה.

חלוקת רווחים

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין 331. כל חלוקה ושיעורה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, לרבות בהתחשב באסטרטגיית הבנק.

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות.

בשל מלחמת חרבות ברזל פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים שלהם לתקופה הקרובה על רקע המלחמה והגידול בחוסר הוודאות לגבי הימשכותה והיקף השפעתה על המשק. בהתחשב בהנחיית הפיקוח על הבנקים האמורה, בנובמבר 2023 ובמרץ 2024 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בשיעור של כ-20% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השלישי 2023 ולרבעון הרביעי 2023.

במאי 2024, החליט דירקטוריון הבנק, לאור מצבו הפיננסי האיתן של הבנק אל מול דרישות ההון השונות ועודפי ההון המשמעותיים ובשים לב למצב הגיאופוליטי ולשולי הביטחון הנדרשים בתרחישים אפשריים שונים, להכריז על חלוקת דיבידנד בשיעור של כ-40% מהרווח הנקי לרבעון הראשון 2024, דיבידנד בסך 775 מיליון ש"ח, אשר שולם ביום 10 ביוני 2024.

במועד אישור דוחות אלה, אישר דירקטוריון הבנק חלוקה בשיעור כולל של 40% מהרווח הנקי לרבעון השני של שנת 2024, מתוכה דיבידנד במזומן בסך של כ-645 מיליון ש"ח, אשר ישולם ביום 9 בספטמבר 2024, והיתרה באמצעות רכישה עצמית של מניות בסך 250 מיליון ש"ח.

תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק

ביום 12 באוגוסט 2024 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף שלא יעלה על 1 מיליארד ש"ח, החל מיום 15 באוגוסט 2024 ועד ליום 5 באוגוסט 2025 או עד לרכישת כל סכום התכנית, המוקדם מביניהם.

תכנית הרכישה תבוצע במסגרת המסחר בבורסה ו/או בעסקות מחוץ לבורסה באמצעות חבר בורסה חיצוני ובלתי תלוי שיפעל בהתאם למנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה רשות ניירות-ערך. תכנית הרכישה תבוצע בארבעה שלבים נפרדים, שכל אחד מהם, אם יוחלט על ביצועו והוא יאושר בדירקטוריון (ביצוע שלב א' אושר סמוך לפני אישור דוחות כספיים אלה), יהיה בלתי הדיר, בהתאם לתנאי מנגנון נמל מבטחים, כמפורט להלן.

ביצוע שלב א' יחל ביום 15 באוגוסט 2024 ויסתיים במוקדם מבין יום 5 בנובמבר 2024, או בעת השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 250 מיליון ש"ח. לאחר השלמת שלב א', אם יחליט הבנק לבצע את שלב ב', ייתן הבנק לחבר הבורסה הבלתי תלוי הוראה בלתי הדירה לתחילת ביצוע שלב ב'. במקרה כזה יחל שלב ב' בחלוף יום מסחר אחד לאחר פרסום הדוחות הכספיים לרבעון השלישי 2024 ויסתיים במוקדם מבין יום 20 בפברואר 2025, או בעת השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של עד 250 מיליון ש"ח. לאחר השלמת שלב ב', אם יחליט הבנק לבצע את שלב ג', ייתן הבנק לחבר הבורסה הבלתי תלוי הוראה בלתי הדירה לתחילת ביצוע שלב ג'. במקרה כזה יחל שלב ג' בחלוף יום מסחר אחד לאחר פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2024 ויסתיים במוקדם מבין יום 5 במאי 2025, או בעת השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 250 מיליון ש"ח. לאחר השלמת שלב ג', אם יחליט הבנק לבצע את שלב ד', ייתן הבנק לחבר הבורסה הבלתי תלוי הוראה בלתי הדירה לתחילת שלב ד'. במקרה כזה יחל שלב ד' בחלוף יום מסחר אחד לאחר פרסום הדוחות הכספיים לרבעון הראשון 2025 ויסתיים במוקדם מבין יום 5 באוגוסט 2025, או בעת השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 250 מיליון ש"ח. אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע תכנית הרכישה, כנדרש בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 332, התקבל ביום 8 באוגוסט 2024. האישור הינו בכפוף לכך שסכום החלוקה (התמורה בגין הרכישה העצמית וסכום הדיבידנד שיחולק במזומן) לא יעלה על 40% מהרווח הנקי ברבעון השני לשנת 2024. סכום החלוקה ברבעונים העוקבים, יקבע בשים לב למצב הגיאופוליטי, מצבו הפיננסי של הבנק, יחסי ההון בפועל של הבנק ולכריות ההוניות הנדרשות בתרחישים האפשריים השונים. האישור הינו גם בכפוף לאישור תכנית הרכישה בדירקטוריון הבנק (אושרה כאמור ביום 12 באוגוסט 2024), בכפוף לעמידה במגבלות ובתנאים שפורטו בתכנית הרכישה (יצוין כי התכנית כוללת בין היתר תנאי לפיו התכנית תופסק, קרי הבנק לא יחל בביצוע השלב הבא של התכנית, אם במהלך תקופת התכנית יתברר על-פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו שהבנק אינו עומד ביחס הון רובד 1 של 10.9%, לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של הבנק בדבר תכנית הרכישה מיום 14 באוגוסט 2024) ובכפוף לעמידה בכל דין. באישור תכנית הרכישה הביא הדירקטוריון בחשבון, בין היתר, גם את הגורמים הבאים: מצבו הפיננסי האיתן של הבנק אל מול דרישות ההון השונות ועודפי ההון המשמעותיים; תנאי השוק שעשויים להוות הזדמנות בהיבט ביצוע התכנית; העדפות משקיעים ביחס לחלוקת דיבידנד, רכישה עצמית ושילוב ביניהם; וכל זאת בשים לב להנחיות הפיקוח על הבנקים בנוגע לשיעור החלוקה הכולל על רקע הנסיבות הגיאופוליטיות. בכוננת הדירקטוריון להתחשב בגורמים אלה גם בעת שיובאו לדין השלבים הבאים בתכנית והיקפם. לפרטים נוספים בדבר תכנית הרכישה ושיקולי הדירקטוריון, ראה גם דיווח מיידי של הבנק מיום 14 באוגוסט 2024.

3.3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. סך החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. בחודש נובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם כהוראת שעה חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה). תוקף ההקלה הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2025 ולאחר מועד זה יידרש לשוב תוך שני רבעונים ליחס המינוף הנדרש טרם הוראת השעה (6.0%).

טבלה ג-2: השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף

31 בדצמבר 2023	30 ביוני 2023	30 ביוני 2024	
במיליוני ש"ח			
686,530	668,784	685,140	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	-	-	ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	-	-	ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
2,454	2,173	4,510	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
-	-	-	התאמות בגין עסקות מימון ניירות-ערך
72,003	68,922	75,660	התאמות בגין פריטים חוץ-מאזניים
(591)	(927)	1,436	התאמות אחרות
760,396	738,952	766,746	חשיפה לצורך יחס מינוף

טבלה ג-3: גילוי על יחס מינוף

31 בדצמבר 2023	30 ביוני 2023	30 ביוני 2024	
			במיליוני ש"ח/באחוזים
חשיפות מאזניות			
648,727	627,724	654,070	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקות מימון ניירות-ערך, אך לרבות ביטחונות)
(3)	(4)	(3)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1
648,724	627,720	654,067	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקות מימון ניירות-ערך)
חשיפות בגין נגזרים			
6,761	5,931	6,730	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקות בגין נגזרים
20,922	21,091	20,128	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקות בגין נגזרים
-	-	-	גילום ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור
-	-	-	ניכויים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקות בנגזרים
-	-	-	רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על-ידי הלקוח
-	-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-	קיצוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכוי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
27,683	27,022	26,858	סך חשיפות בגין נגזרים
חשיפות בגין עסקות מימון ניירות-ערך			
11,986	15,288	10,161	נכסים ברוטו בגין עסקות מימון ניירות-ערך (ללא קיצוזים), לאחר התאמות בגין עסקות שטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-	סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקות מימון ניירות-ערך
-	-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות-ערך
-	-	-	חשיפות בגין עסקות כסוכן
11,986	15,288	10,161	סך חשיפות בגין עסקות מימון ניירות-ערך
חשיפות חוץ-מאזניות אחרות			
219,988	211,002	232,639	חשיפה חוץ-מאזנית בערך נקוב ברוטו
(147,985)	(142,080)	(156,979)	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי
72,003	68,922	75,660	פריטים חוץ-מאזניים
הון וסך החשיפות			
52,641	49,449	55,596	הון רובד 1*
760,396	738,952	766,746	סך החשיפות*
יחס מינוף			
6.92%	6.69%	7.25%	יחס מינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218
5.50%	5.50%	5.50%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחדות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. השפעת ההקלה בגין הפסדי אשראי צפויים ליום 30 ביוני 2024 מוערכת בקטון עתידני נוסף של כ-0.01%.

ד. סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רוחניות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי הגון חיובי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.
 - **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.
- סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים מוגדר כסיכון צד נגדי, שהינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. למידע על סיכון אשראי צד נגדי ואופן ניהולו ראה [פרק סיכונים אשראי של צד נגדי](#) להלן.
- סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימאלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמה: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).

1.1. איכות האשראי של חשיפות האשראי

טבלה ד-1: מדדי סיכון אשראי

ליום								
31.12.2023				30.06.2024				
סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי	סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי	
ניתוח איכות האשראי לציבור								
0.97%	0.64%	0.57%	1.22%	0.82%	0.66%	0.62%	0.94%	שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור
1.06%	0.89%	0.57%	1.35%	0.86%	0.86%	0.62%	0.99%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור
2.02%	1.99%	0.57%	2.80%	2.01%	1.82%	0.62%	2.78%	שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור
5.31%	10.19%	1.11%	6.85%	4.84%	10.68%	1.09%	6.01%	שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור
ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח								
0.47%	1.09%	0.09%	0.58%	(0.03%)	1.46%	(0.08%)	(0.22%)	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
0.09%	0.56%	0.01%	0.07%	0.04%	0.85%	-	(0.06%)	שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
ניתוח הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור								
1.92%	3.21%	0.48%	2.50%	1.84%	3.45%	0.43%	2.37%	שיעור יתרת הפרשה הכוללת להפסדי אשראי* מתוך האשראי לציבור
1.69%	3.11%	0.45%	2.14%	1.60%	3.34%	0.39%	2.00%	שיעור הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
174.3%	486.5%	78.5%	175.3%	196.6%	505.1%	63.6%	212.9%	שיעור הפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר
158.7%	349.5%	78.5%	159.1%	186.5%	390.1%	63.6%	202.8%	שיעור הפרשה להפסדי אשראי, מיתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
18.4	5.5	74.1	29.9	43.5	4.0	-	(36.2)	יחס הפרשה להפסדי אשראי למחיקות חשבונאיות, נטו

* לרבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות.

הערה:

השיעורים המחושבים לעיל מתייחסים להוצאות בגין אשראי לציבור בלבד, ללא הפסדי אשראי בגין בנקים וממשלות. אשראי לציבור - לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

ניתוח איכות התיק

ככלל במחצית הראשונה של שנת 2024 נרשם שיפור במרבית מדדי סיכון האשראי עבור כלל התיק, כגון שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור, שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור, שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי ושיעור יתרת הפרשה הכוללת להפסדי אשראי. בשיעור האשראי הבעייתי מיתרת האשראי לציבור נרשם שיפור קל בהשוואה לנתוני 31 בדצמבר 2023. השיפור הושפע בעיקר מריקברי במספר מצומצם של לווים. יצוין כי הירידה בשיעור יתרת הפרשה הכוללת להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור הושפעה מירידה ביתרת הפרשה אשר נמדדת על בסיס פרטני בעיקר בהשפעת הריקברי המוזכר לעיל.

במגזר אנשים פרטיים - אחר נרשם שיפור קל בשיעור החוב שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור ושיפור משמעותי יותר בשיעור האשראי הבעייתי מיתרת האשראי לציבור. במדדים אחרים נרשמה הרעה כגון עלייה קלה בשיעור האשראי שאינו צובר מיתרת האשראי לציבור, עלייה בשיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור, בשיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי ובשיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי כאשר שני המדדים האחרונים הינם בהשוואה לשיעור הממוצע בשנת 2023. הגידול בשיעורי ההוצאה/מחיקות הושפע מגידול הדרגתי בסיכון במהלך 2023 עקב העלאות הריבית וכן עקב השפעות המלחמה החל מהרבעון הרביעי של שנת 2023. מגמה זו השתנתה לירידה במחצית הראשונה של שנת 2024. שיעור יתרת הפרשה הכוללת להפסדי אשראי מתוך האשראי עלה אף הוא במחצית הראשונה של שנת 2024 בהשפעת סביבת המקרו על הפרשה על בסיס קבוצתי.

השפעות מלחמת חרבות ברזל על הפרשה הקבוצתית

בעקבות מלחמת חרבות ברזל תתכן פגיעה בסביבה הכלכלית אשר עלולה להביא לעלייה ברמת סיכון האשראי. קיימת אי ודאות לגבי התפתחות הלחימה, היקפה ומידת השפעתה על ענפי המשק. במסגרת חישוב הפרשה הקבוצתית הבנק משקלל תוצאות של שלושה תרחישים כלכליים - שמתארים תוואי התפתחות כלכלית פיננסית שונה למשק בטווח הזמן הקצר והבינוני, ואת השפעותיהם על סיכון האשראי. נוכח מצב המלחמה תרחישים אלו כללו הנחות שונות לגבי משכה ועוצמתה, כפי שנעשה גם ברבעונים קודמים. ביחס לתרחישים שתוארו ברבעון הרביעי של שנת 2023, חל שיפור בנקודת המוצא שנבע מצמיחה מהירה של המשק ברבעון הראשון, שיפור בנתוני שוק העבודה, ומגמת עלייה במחירי הדירות. מנגד, התמשכות הלחימה ובכלל זה הסלמת המצב הביטחוני בזירות נוספות, פועלת להגדלת אי הוודאות, וזו באה לידי ביטוי בהחרפה של התרחיש השלילי.

לצורך ניתוח רגישות הפרשה הקבוצתית להנחות שונות, חישוב הפרשה הקבוצתית בגין התיק בישראל על בסיס התחזית הפסימית בלבד היה מביא לגידול של כ-1.3 מיליארד ש"ח מעבר להפרשה שנכללה בדוחות כספיים אלה ואילו חישוב הפרשה הקבוצתית על בסיס התחזית האופטימית בלבד היה מביא לקיטון של כ-0.8 מיליארד ש"ח בהפרשה הקבוצתית. מנעד זה מעיד על רמת אי הוודאות לגבי השפעת מצב המלחמה על תיק האשראי של הבנק. יודגש כי התחזית הפסימית אינה מהווה תרחיש קיצון.

טבלה ד-2: איכות האשראי של חשיפות אשראי

30 ביוני 2024				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
423,099	6,811	426,273	3,637	חובות, למעט אגרות-חוב
119,338	14	119,352	-	אגרות-חוב
230,477	1,023	230,941	559	חשיפות חוץ-מאזניות
772,914	7,848	776,566	4,196	סך-הכל
30 ביוני 2023				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
417,161	6,118	419,659	3,620	חובות, למעט אגרות-חוב
128,207	25	128,232	-	אגרות-חוב
208,978	980	209,244	714	חשיפות חוץ-מאזניות
754,346	7,123	757,135	4,334	סך-הכל
31 בדצמבר 2023				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
418,545	7,019	421,156	4,408	חובות, למעט אגרות-חוב
122,689	14	122,703	-	אגרות-חוב
217,991	956	218,278	669	חשיפות חוץ-מאזניות
759,225	7,989	762,137	5,077	סך-הכל

לפרטים נוספים ראה [טבלה 2-3: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

ד.2. חשיפות לסיכוני אשראי

ד.2.א. פירוט החשיפות לפי ענפי משק

טבלה ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל

ליום 30 ביוני 2024 ולתקופה של שישה חודשים שהסתיימה באותו תאריך									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾									
יתרת	מחיקות	הוצאות	לא צובר	בעייתי ⁽⁶⁾	מזה:	סך-הכל	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג	סך-הכל
הפרשה	חשבונאיות	(הכנסות)			חובות ⁽²⁾			ביצוע	
להפסדי	נטו	בגין הפסדי						אשראי ⁽⁵⁾	
אשראי	אשראי	אשראי							
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
82	(4)	(5)	2	132	2,513	3,068	132	2,842	3,069
חקלאות									
15	-	(170)	-	9	534	1,085	9	1,084	1,099
כרייה וחציבה									
363	(58)	(86)	133	423	15,794	30,923	423	30,575	31,560
תעשייה									
1,221	(7)	101	789	1,845	54,075	111,441	1,845	109,084	111,667
ביוני ונדל"ן - ביוני ⁽⁷⁾									
908	4	(98)	129	924	34,418	43,691	924	42,732	43,953
ביוני ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן									
374	-	(20)	33	297	9,816	15,744	297	15,986	16,349
אספקת חשמל ומים									
612	13	91	391	665	28,898	39,716	665	38,220	39,882
מסחר									
355	2	(78)	403	796	9,863	11,769	796	10,811	11,816
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל									
371	12	(2)	92	124	8,616	12,596	124	12,149	12,657
תחבורה ואחסנה									
109	(24)	(28)	100	115	4,715	7,276	115	6,570	7,365
מידע ותקשורת									
174	2	(42)	4	12	30,286	39,936	12	54,551	54,722
שירותים פיננסיים									
330	14	68	137	210	10,880	17,202	210	16,275	17,226
שירותים עסקיים אחרים									
310	4	(4)	366	390	7,035	9,997	390	9,378	10,011
שירותים ציבוריים וקהילתיים									
5,224	(42)	(273)	2,579	5,942	217,443	344,444	5,942	350,257	361,376
סך-הכל מסחרי ⁽⁸⁾									
570	-	(52)	823	823	133,666	142,136	823	140,692	142,136
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור									
1,219	147	254	235	645	35,277	58,017	645	54,053	58,026
אנשים פרטיים - אחר									
7,013	105	(71)	3,637	7,410	386,386	544,597	7,410	545,002	561,538
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל									
2	-	-	-	-	176	866	-	1,143	1,143
בנקים בישראל ⁽⁹⁾									
-	-	-	-	-	750	754	-	86,168	86,168
ממשלת ישראל									
7,015	105	(71)	3,637	7,410	387,312	546,217	7,410	632,313	648,849
סך-הכל פעילות בישראל									

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 173,873-1,653; 418; 85,593; 387,312 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-730 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-806 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך של כ-138 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך										
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)					
הפסדי אשראי (4)										
יתרת הפסדי להפסדי אשראי	מחיקות (הכנסות) בגין הפסדי נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי נטו	לא צובר	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך-הכל	בעייתי (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך-הכל	
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בישראל										
ציבור - מסחרי										
83	(7)	29	3	159	2,648	3,219	159	2,951	3,225	חקלאות
184	-	1	421	432	861	1,367	432	931	1,369	כרייה וחציבה
389	(3)	54	196	665	15,438	30,999	665	30,518	31,673	תעשייה
1,113	22	300	936	2,136	51,896	106,519	2,136	103,852	106,772	בינוי ונדל"ן - בינוי (7)
1,014	(18)	362	58	664	34,064	41,922	664	41,097	42,209	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
395	52	(59)	44	226	9,469	14,993	226	15,151	15,525	אספקת חשמל ומים
533	40	246	397	684	29,224	38,922	684	37,454	39,221	מסחר
435	16	264	417	522	10,095	11,795	522	10,963	11,851	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
384	20	49	92	427	8,809	12,402	428	11,674	12,488	תחבורה ואחסנה
115	(4)	(26)	123	134	5,277	7,826	134	7,104	7,914	מידע ותקשורת
219	5	42	6	14	30,945	40,938	14	54,505	54,691	שירותים פיננסיים
275	40	69	96	175	10,589	16,514	175	15,491	16,558	שירותים עסקיים אחרים
318	16	83	366	397	7,012	9,667	397	9,017	9,684	שירותים ציבוריים וקהילתיים
5,457	179	1,414	3,155	6,635	216,327	337,083	6,636	340,708	353,180	סך-הכל מסחרי (8)
622	8	117	749	749	130,922	137,284	749	135,831	137,284	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
1,111	193	376	223	691	34,589	56,453	691	52,752	56,460	אנשים פרטיים - אחר
7,190	380	1,907	4,127	8,075	381,838	530,820	8,076	529,291	546,924	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
2	-	1	-	-	188	865	-	1,111	1,111	בנקים בישראל (9)
-	-	-	-	-	1,594	1,598	-	86,620	86,620	ממשלת ישראל
7,192	380	1,908	4,127	8,075	383,620	533,283	8,076	617,022	634,655	סך-הכל פעילות בישראל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 163,858-1,765; 636; 84,776; 383,620 ו-1,765 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-599 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-530 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך של כ-87 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 30 ביוני 2024 ולתקופה של שישה חודשים שהסתיימה באותו תאריך										
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)					
הפסדי אשראי (4)			לא צובר	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך-הכל	בעייתי (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך-הכל	
יתרת מחיקות (הכנסות) חשבונאיות הפרשה בגין הפסדי נטו להפסדי אשראי	הוצאות (הכנסות) חשבונאיות הפרשה בגין הפסדי נטו להפסדי אשראי	הפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל										
ציבור - מסחרי										
-	-	-	-	-	124	124	-	124	124	חקלאות
5	-	-	-	-	187	283	-	311	594	כרייה וחציבה
49	(2)	33	-	41	1,628	2,905	41	3,580	3,648	תעשייה
304	(26)	(254)	200	988	13,511	19,521	988	18,580	19,570	ביוני ונדל"ן
55	-	46	-	273	824	1,743	273	1,829	2,143	אספקת חשמל ומים
46	-	24	-	131	2,378	2,926	131	2,795	2,925	מסחר
80	-	(15)	-	114	3,708	4,573	114	4,459	4,573	בתי מלון, שירותי אוכל והארחא
13	-	(2)	-	34	717	799	34	800	834	תחבורה ואחסנה
114	-	98	13	228	2,017	2,661	228	2,540	2,768	מידע ותקשורת
22	-	8	-	-	2,573	3,524	-	11,970	11,973	סך-הכל שירותים פיננסיים
53	-	33	112	535	975	1,570	535	1,044	1,579	שירותים עסקיים אחרים
52	-	30	35	35	3,351	3,766	35	3,880	3,915	שירותים ציבוריים
793	(28)	1	360	2,379	31,993	44,395	2,379	51,912	54,646	סך-הכל מסחר
6	-	-	11	11	665	707	11	686	707	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
1	1	2	-	1	77	252	1	244	252	אנשים פרטיים - אחר
800	(27)	3	371	2,391	32,735	45,354	2,391	52,842	55,605	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
15	-	2	-	-	8,238	8,752	-	19,475	19,476	בנקים בחו"ל (2)
18	-	3	-	-	1,625	1,851	-	24,888	25,056	ממשלות בחו"ל
833	(27)	8	371	2,391	42,598	55,957	2,391	97,205	100,137	סך-הכל פעילות בחו"ל
7,848	78	(63)	4,008	9,801	429,910	602,174	9,801	729,518	748,986	סך-הכל בישראל ובחו"ל

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 22,818 ו-237; 725; 33,759; 42,598 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾										
יתרת	מחיקות	הוצאות	לא צובר	בעייתי ⁽⁶⁾	מזה:	סך-הכל	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג	סך-הכל	
הפרשה	חשבונאיות	(הכנסות)			חובות ⁽²⁾			ביצוע		
להפסדי	נטו	בגין הפסדי						אשראי ⁽⁵⁾		
אשראי	אשראי	אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל										
ציבור - מסחרי										
-	-	-	-	-	179	179	-	179	179	חקלאות
6	-	(8)	-	-	123	395	-	837	838	כרייה וחציבה
13	6	(8)	-	44	1,364	2,582	44	3,676	3,746	תעשייה
531	(1)	4	298	995	9,974	15,363	996	14,228	15,423	בינוי ונדל"ן
7	-	3	-	-	458	1,286	-	1,663	1,703	אספקת חשמל ומים
22	-	(14)	-	60	2,243	2,926	60	3,090	3,179	מסחר
97	-	(4)	127	127	3,275	4,381	127	4,254	4,381	בתי מלון, שירותי אוכל והארוחה
15	-	1	-	33	724	837	33	1,122	1,155	תחבורה ואחסנה
16	-	(1)	13	59	2,196	2,702	59	3,080	3,138	מידע ותקשורת
14	(6)	(7)	-	-	2,378	3,327	-	15,004	15,005	סך-הכל שירותים פיננסיים
20	-	5	108	193	951	1,393	193	1,203	1,397	שירותים עסקיים אחרים
21	-	1	-	33	2,901	3,362	33	3,477	3,512	שירותים ציבוריים
762	(1)	(28)	546	1,544	26,766	38,733	1,545	51,813	53,656	סך-הכל מסחר
6	-	-	8	8	641	669	8	652	669	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
1	2	3	-	1	95	261	1	255	261	אנשים פרטיים - אחר
769	1	(25)	554	1,553	27,502	39,663	1,554	52,720	54,586	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
13	-	3	-	-	12,896	13,380	-	26,000	26,017	בנקים בחו"ל ⁽⁷⁾
15	-	(7)	-	-	1,546	1,577	-	27,162	27,218	ממשלות בחו"ל
797	1	(29)	554	1,553	41,944	54,620	1,554	105,882	107,821	סך-הכל פעילות בחו"ל
7,989	381	1,879	4,681	9,628	425,564	587,903	9,630	722,904	742,476	סך-הכל בישראל ובחו"ל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 41,944; 37,927; 4,087; 446 ו-23,417 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (7) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ד.2.ב. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת הפעילות העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה מקורו במגוון הפעילויות המתקיימות עם המוסדות הפיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדת יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, עסקות סחר חוץ, פעילות בשוק ההון וביצוע ביטוחי אשראי מול חברות ביטוח זרות. החשיפה כלפי המוסדות הפיננסיים הזרים מושפעת הן מחוסנו הפיננסי של כל מוסד והן מהסיכון בסביבה הפוליטית והכלכלית שבה הוא פועל. יודגש, כי מרבית חשיפות האשראי של קבוצת הבנק היא כלפי מוסדות פיננסיים המצויים בשווקים מפותחים במערב אירופה ובצפון אמריקה בעלי דירוג השקעה ומעלה.

במהלך העסקים השוטף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחר התפתחויות שעשויות להשליך על יכולתם של המוסדות הפיננסיים איתם הוא מקיים פעילות לעמוד בהתחייבויותיהם, ובמקביל ננקטים אמצעים לשם מזעור סיכון האשראי.

טבלה ד-4: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2023		ליום 30 ביוני 2024				
סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון-מאזני חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון-מאזני חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשראי חיצוני⁽⁴⁾						
14,489	9,794	4,695	15,388	10,185	5,203	AA- עד AAA
19,365	9,769	9,596	17,632	8,019	9,613	A- עד A+
112	32	80	675	19	656	BBB- עד BBB+
13	10	3	8	7	1	B- עד BB+
-	-	-	-	-	-	פחות מ-B
49	11	38	62	23	39	ללא דירוג
34,028	19,616	14,412	33,765	18,253	15,512	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים

- (1) מוצג על בסיס סיכון סופי. מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, מסלקות, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו, אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, וסיכון מאזני אחר בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי.
- (4) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's, S&P-I.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 30 ביוני 2024 בכ-33.8 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-0.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-34.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2023. ירידה זו נבעה בעיקר מירידה בחשיפה החוץ-מאזנית של כ-1.3 מיליארד ש"ח שנבעה מקיטון בערבויות. מנגד, נרשמה השפעה מקזזת של עלייה בחשיפה המאזנית בסך של כ-1.1 מיליארד ש"ח הנובעת בעיקר מגידול ביתרות האשראי.

כ-97.8% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה.

החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-54.1% בחברות ביטוח (בעיקר בשל רכישת ביטוחים), 39.9% בבנקים וחברות אחזקה בבנקאות, ו-6.0% מוסד פיננסי אחר.

החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (58.5%), בארצות-הברית (34.6%) ובמדינות דרום ומזרח אסיה (6.9%).

3.ד. מידע נוסף על חשיפות לסיכוני אשראי

3.א. בינוי ונדל"ן

בענף הנדל"ן נמשך השיפור בפעילות ברבעון השני של 2024, והוא בא לידי ביטוי בעלייה במספר העסקות ובמחירי הדירות. עם זאת, בחודש מאי נצפתה עלייה במספר הדירות הלא מכורות בניגוד למגמה מתחילת השנה. נמשכת מגמת ההאטה בקידום פרויקטים בעקבות מחסור בכוח אדם. על-פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, היקף רכישת הדירות החדשות עלה בחודשים אפריל-מאי 2024, ואלו הסתכמו ב-7.8 אלף יחידות, לעומת 4.8 אלף בתקופה המקבילה אשתקד. סקר מחירי הדירות של הלמ"ס הוסיף להצביע על עלייה במחירי הדירות, ואלו עלו בחודשים דצמבר 2023-מאי 2024 בשיעור מצטבר של 4.7%.

טבלה ד-5: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 30 ביוני 2024			
סיכון אשראי כולל	אשראי חוץ-מאזני		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽¹⁾
	מסגרות לא מנוצלות	ערבויות	
במיליוני ש"ח			
4,066	302	865	2,899
268	75	40	153
76,213	19,274⁽¹⁾	20,798	36,141
38,724	1,046	7,803	29,875
25,167	4,841	9,366	10,960
144,438	25,538	38,872	80,028
11,182	649	1,830	8,703
155,620	26,187	40,702	88,731

חטיבה עסקית

בנייה למסחר ושירותים			
בנייה לתעשייה			
בנייה למגורים			
נכסים מניבים			
אחר			
סך-הכל חטיבה עסקית			
חטיבה קמעונאית			
סך-הכל פעילות בישראל			

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

סיכון אשראי כולל	אשראי חוץ-מאזני		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽¹⁾
	מסגרות לא מנוצלות	ערבויות	
במיליוני ש"ח			
4,066	281	924	2,861
407	60	29	318
71,896	18,934 ⁽¹⁾	18,569	34,393
37,389	926	6,553	29,910
24,513	4,479	9,618	10,416
138,271	24,680	35,693	77,898
10,710	666	1,761	8,283
148,981	25,346	37,454	86,181

חטיבה עסקית

בנייה למסחר ושירותים			
בנייה לתעשייה			
בנייה למגורים			
נכסים מניבים			
אחר			
סך-הכל חטיבה עסקית			
חטיבה קמעונאית			
סך-הכל פעילות בישראל			

(1) כולל סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח בעיקר מחברות ביטוח זרות לתיק אשראי מקרקעין.

ליום 30 ביוני 2024 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכם בכ-156 מיליארד ש"ח. סך יתרת סיכון האשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל עלה במחצית הראשונה של שנת 2024 בכ-4.5%. מרבית החשיפה הינה בחטיבה העסקית (לקוחות בינוניים וגדולים), כ-93% מסך סיכון האשראי בענפי בינוי ונדל"ן בישראל.

החשיפה לחברות שעיקר פעילותן בענף הבינה לדיור בחטיבה העסקית מהווה כ-53% מחשיפת החטיבה לענף הבינו והנדל"ן. עיקר המימונים לחברות בענף כוללים ליווי פרויקטי בנייה למגורים ומימוני קרקעות למגורים ברחבי הארץ. החשיפה לחברות הפועלות בענפים של הקמת מבנים למסחר ושירותים, בנייה לתעשייה וכן נכסים מניבים להשכרה בחטיבה העסקית מהווה כ-30% מחשיפת החטיבה לענף הבינו והנדל"ן.

טבלה ד-6: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינו והנדל"ן

השינוי	יתרה ליום		
	31 בדצמבר 2023	30 ביוני 2024	
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
4.7%	144,949	151,816	סיכון אשראי שאינו בעייתי
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
2.0%	1,806	1,851	בעייתי צובר
(7.6%)	994	918	לא צובר
(1.1%)	2,800	2,769	סיכון אשראי בעייתי שאינו בדירוג ביצוע
(16.0%)	1,232	1,035	סיכון אשראי שאינו בעייתי בדירוג ביצוע
(5.7%)	4,032	3,804	סך-הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
4.5%	148,981	155,620	סך-הכל

סך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי ירד במחצית הראשונה של שנת 2024 ב-5.7%. שיעור סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מתוך סך-הכל סיכון האשראי ירד מ-2.7% בתום 2023 ל-2.4% ליום 30 ביוני 2024, שיעור החוב הבעייתי מתוך סך סיכון האשראי ירד מ-1.9% בתום 2023 ל-1.8% ליום 30 ביוני 2024, ושיעור החוב הלא צובר מתוך סך סיכון האשראי ירד מ-0.7% בתום 2023 ל-0.6% ליום 30 ביוני 2024.

טבלה ד-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾

יתרה ליום 30 ביוני 2024					
סך-הכל	אחר	נכסים שבנייתם הושלמה	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	קרקעות	
במיליוני ש"ח					
					שיעור מימון⁽³⁾
9,279	-	6,649	-	2,630	עד 45%
16,719	-	9,592	-	7,127	מעל 45% ועד 65%
25,220	-	6,534	-	18,686	מעל 65% ועד 80%
1,299	-	648	-	651	מעל 80%
					כושר ספיגה⁽⁴⁾
514	-	-	514	-	עד 25%
16,109	-	-	16,109	-	מעל 25% ועד 50%
7,876	-	-	7,876	-	מעל 50% ועד 75%
24,315	-	-	24,315	-	מעל 75%
13,832	-	-	13,832	-	פרויקטים שטרם החלו
					אחר⁽⁵⁾
29,275	29,275	-	-	-	
144,438	29,275	23,423	62,646	29,094	סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית

- (1) הפילוח לסגמנטים נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.
- (2) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל את כלל הפרויקטים בשלבי הקמה בסגמנטים השונים (מגורים, משרדים, מסחר וכו') לרבות הקמת נכסים המיועדים להשכרה. בסגמנט זה נכללים: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים, קרקעות שהחל פיתוחן, ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
- (3) שיעור מימון הינו היחס בין האשראי הכספי למועד הדיווח לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (4) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (5) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

טבלה ד-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾ (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023					
קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	נכסים שבנייתם הושלמה	אחר	סך-הכל	
במיליוני ש"ח					
					שיעור מימון⁽³⁾
2,796	-	6,064	-	8,860	עד 45%
6,640	-	9,810	-	16,450	מעל 45% ועד 65%
17,322	-	6,621	-	23,943	מעל 65% ועד 80%
2,059	-	773	-	2,832	מעל 80%
					כושר ספיגה⁽⁴⁾
-	376	-	-	376	עד 25%
-	16,350	-	-	16,350	מעל 25% ועד 50%
-	8,775	-	-	8,775	מעל 50% ועד 75%
-	23,000	-	-	23,000	מעל 75%
-	8,297	-	-	8,297	פרויקטים שטרם החלו
					אחר⁽⁵⁾
-	-	-	29,388	29,388	
28,817	56,798	23,268	29,388	138,271	סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית

- (1) הפילוח לסגמנטים נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.
- (2) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים, קרקעות שהחל פיתוחן, ויתרות ערבוביות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
- (3) שיעור מימון הינו היחס בין האשראי הכספי למועד הדיווח לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטוח. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (4) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (5) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבוביות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

נכון ליום 30 ליוני 2024 שיעור האשראי בגין קרקעות במימון מעל 80% מהווה כ-2.2% מסך יתרת הקרקעות בחטיבה העסקית וזאת לעומת 7.1% ליום 31 בדצמבר 2023. שיעור האשראי בגין נכסים שבנייתם הושלמה במימון מעל 80% מהווה כ-2.8% מסך היתרה של נכסים שבנייתם הושלמה ליום 30 ליוני 2024 וזאת לעומת 3.3% ליום 31 בדצמבר 2023. שיעור האשראי בכושר ספיגה עד 25% לנדל"ן בתהליכי בנייה נותר בשיעור נמוך ומהווה כ-0.8% מסך היתרה של נדל"ן בתהליכי בנייה בחטיבה העסקית ליום 30 ליוני 2024 וזאת לעומת 0.7% ליום 31 בדצמבר 2023.

ניהול סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

החשיפה לתחום הבינוי והנדל"ן מהווה חלק משמעותי מתיק האשראי. הבנק מבצע מעקב אחר התפתחות האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לנדל"ן נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים בנוסף למגבלה הרגולטורית המוגדרת על-ידי בנק ישראל. ביום 7 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל התאמות נוספות להוראת ניהול בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה) - במסגרתו ניתנה התייחסות גם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2025, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין 315, הגבוה מבינם. כחלק מניהול החשיפה הענפית והעמידה במגבלה בענף, הבנק משתמש בכלים כגון סינדיקציה, ורכישת ביטוח מחברות ביטוח מדורגות המוכרות להפחתת חבות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. הבנק משתמש בפוליסות ביטוח מקרקעין המבטיחות את הבנק מהפסדי אשראי בגין תיק הלוואות, אשר הועמדו ללקוחות החטיבה העסקית של הבנק והמבטוחות בשעבוד קרקע. וכן בפוליסות ביטוח ערבויות חוק מכר ("עח"מ") המבטיחות את הבנק מהפסדים בגין עח"מ המונפקות במסגרת פרויקטי נדל"ן של לקוחות החטיבה העסקית המלווים על-ידי הבנק. ביטוחים אלו מאפשרים לבנק להקטין את החשיפה לענף הבינוי והנדל"ן (לפרטים נוספים ראה [ביאור 4.א.10 בתמצית הדוחות הכספיים](#)). הבנק עשוי לנקוט בצעדים נוספים בעתיד להמשך ניהול המגבלה והחשיפה לענף זה.

תהליך החיתום לאשראי חדש בענף נעשה תוך שימוש במדיניות אשראי סדורה לסוגי המימון השונים בענף כדוגמת מימון קרקעות, מימון בנייה למגורים, מימון בנייה והנבה של נכסים מניבים. המדיניות כוללת קריטריונים איכותיים וכמותיים כגון שיעור הון עצמי, LTV מקסימלי, יחס כיסוי מינימלי וכושר ספיגה. קריטריונים אלו מותאמים לסוג הנכס הממומן ומגדרים את תיאבון הסיכון בענף. חיתום אשראי חדש נעשה תוך קביעת רווחיות מתואמת סיכון. במסגרת ניטור התיק נבחנים שינויים ומגמות במדדי סיכון שונים גם בהשוואה לנתונים המתפרסמים ביחס לכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיו. הבנק ממשיך לבחון את ההתפתחויות במשק ובוחן התאמות בהתאם. הבנק עושה שימוש במודל המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על האשראי לבינוי ונדל"ן.

יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין ענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכמה בסך של כ-2,129 מיליון ש"ח ליום 30 יוני 2024 בהשוואה לסך של כ-2,127 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023. שיעור סך יתרת הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור בענף בינוי ונדל"ן בישראל ליום 30 יוני 2024 הינו 2.41% בהשוואה ל-2.47% ליום 31 בדצמבר 2023.

ד.3.ב. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים ולקבוצות לוויים

טבלה ד-8: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללוויים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

ליום 30 ביוני 2024			
מספר לוויים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	745	1,323	2,068
7	6,823	4,954	11,777
1	1,127	807	1,934
3	2,218	4,193	6,411
1	1,166	70	1,236
12	9,652	15,508	25,160
3	1,179	4,330	5,509
1	1,094	116	1,210
29	24,004	31,301	55,305

ענף המשק של הלווה

אספקת חשמל	1	745	1,323	2,068
בינוי ונדל"ן - בינוי	7	6,823	4,954	11,777
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1	1,127	807	1,934
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	3	2,218	4,193	6,411
מידע ותקשורת	1	1,166	70	1,236
שירותים פיננסיים	12	9,652	15,508	25,160
תעשייה	3	1,179	4,330	5,509
מסחר בכלי רכב	1	1,094	116	1,210
סך-הכל	29	24,004	31,301	55,305

ליום 31 בדצמבר 2023			
מספר לוויים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	1,748	1,306	3,054
7	6,905	4,784	11,689
2	1,379	1,429	2,808
3	1,961	4,415	6,376
1	1,190	73	1,263
14	13,560	17,780	31,340
3	1,256	4,735	5,991
1	1,149	59	1,208
32	29,148	34,581	63,729

ענף המשק של הלווה

אספקת חשמל	1	1,748	1,306	3,054
בינוי ונדל"ן - בינוי	7	6,905	4,784	11,689
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2	1,379	1,429	2,808
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	3	1,961	4,415	6,376
מידע ותקשורת	1	1,190	73	1,263
שירותים פיננסיים	14	13,560	17,780	31,340
תעשייה	3	1,256	4,735	5,991
מסחר בכלי רכב	1	1,149	59	1,208
סך-הכל	32	29,148	34,581	63,729

סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לוויים

נכון ליום 30 ביוני 2024 לא קיימת קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים" (להלן: הוראה 313), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לוויים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות. בנובמבר 2023 בנק ישראל פרסם טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 313, "מסגרת פיקוחית למדידה ובקרה של חשיפות גדולות" שמהותה שינוי באופן חישוב החבות בגין חשיפות גדולות. הבנק נערך ליישום ההוראה לכשתפורסם.

ד.3.ג. סיכונים בתיק הלוואות לדיור
טבלה ד-9: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום			
31.12.2023	30.06.2023	30.06.2024	
במיליוני ש"ח			
			יתרות אשראי
131,650	129,864	134,469	הלוואות מכספי הבנק
868	880	863	הלוואות מכספי האוצר*
297	287	302	מענקים מכספי האוצר*
132,815	131,031	135,634	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום			
31.12.2023	30.06.2023	30.06.2024	
במיליוני ש"ח			
			ביצוע
14,630	7,451	8,269	סך-הכל הלוואות מכספי הבנק
			הלוואות מכספי האוצר
61	26	35	הלוואות
32	15	13	מענקים
93	41	48	סך-הכל מכספי האוצר
14,723	7,492	8,317	סך-הכל הלוואות חדשות
1,374	527	927	הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק
16,097	8,019	9,244	סך-הכל הלוואות שניתנו

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

טבלה ד-10: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

יתרת חוב רשומה	חוב בפיגור של 90 יום או יותר שאינו צובר	הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור	שיעור ההפרשה להפסדי	שיעור חוב בפיגור של 90 יום או יותר או שאינו צובר	
במיליוני ש"ח/באחוזים					
134,469	834	596	0.44%	0.62%	30.06.2024
131,650	755	632	0.48%	0.57%	31.12.2023
128,177	581	519	0.40%	0.45%	31.12.2022

ליום 30 ביוני 2024 ישנה עלייה בשיעור החוב בפיגור של 90 יום או יותר או שאינו צובר. מנגד, קיימת ירידה בשיעור ההפרשה להפסדי אשראי ביחס לשיעורה ליום 31 לדצמבר 2023 וזאת בהשפעת שיפור מסוים בתחזיות הכלכליות המשמשות לחישוב ההפרשה הקבוצתית.

טבלה ד-11: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד					
	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה			
	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח		
2.1%	134,469	0.1%	87	22.6%	30,359	11.6%	15,545	39.5%	53,170	26.2%	35,308	30.06.2024
2.7%	131,650	0.1%	98	23.3%	30,623	11.4%	14,954	39.1%	51,534	26.1%	34,441	31.12.2023
11.3%	128,177	0.1%	127	23.7%	30,398	10.9%	13,951	39.7%	50,886	25.6%	32,815	31.12.2022

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות הממונה על החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה ד-12: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 רבעונים אחרונים

	2023			2024	
	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	
	במיליוני ש"ח				
יתרות לסוף תקופה	129,864	130,954	131,650	132,457	134,469
שינוי ביתרות	0.5%	0.8%	0.5%	0.6%	1.5%
ביצוע הלואות חדשות	3,559	3,887	3,344	3,611	4,706

ברבעון השני של שנת 2024 נרשמה עלייה בסכום הביצועים החדשים ועלייה של 1.5% ביתרת האשראי לדיור. ההתמתנות בקצב הגידול ביתרות בשנת 2023 הושפעה מהעלאות הריבית, מעליית האינפלציה וכן מצפיפות לירידת מחירים שהביאו לירידה משמעותית בכמות העסקות. בעקבות פרוץ מלחמת חרבות ברזל נרשמה ירידה נוספת בכמות העסקות ברבעון הרביעי של שנת 2023. ברבעון הראשון של שנת 2024 נרשמה ההתאוששות מסוימת אשר התגברה משמעותית ברבעון השני.

טבלה ד-13: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024	30.06.2024	
מאפיינים					
42.1%	42.3%	42.0%	44.0%	44.1%	שיעור מימון מעל 60%
1.0%	0.9%	0.7%	0.6%	0.7%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
55.7%	54.8%	54.5%	54.6%	54.4%	שיעור בריבית משתנה

ברבעון השני של שנת 2024 שיעור הביצועים בשיעור מימון מעל 60%, שיעור הלוואות בריבית משתנה ושיעור הביצועים בשיעור החזר מהכנסה מעל 40% דומים ככלל לנתוני הרבעון שקדם לו. בהסתכלות ארוכה יותר ניכר כי בהשפעת מחירי הדיור והריבית, שיעורי הביצועים בשיעור מימון מעל 60% עלה בעוד שיעור הביצועים בשיעור החזר מהכנסה מעל 40% נמצא במגמת ירידה. שיעור הביצועים בריבית משתנה נמצא במגמת ירידה בהשפעת רמת הריבית והתמתנות התחזיות לירידת ריבית.

שיעור המימון (LTV) הממוצע המשוקלל של תיק הלוואות לדיור בבנק ליום 30 ביוני 2024 עומד על כ-46% בדומה לשיעור המימון ליום 31 לדצמבר 2023 (לפי שיעור מימון בעת העמדת הלוואה). שיעור המימון האפקטיבי אף נמוך יותר מהשיעור הנ"ל, לאור פירעונות שוטפים שאירעו מאז מועד העמדת האשראי כמו גם עלייה בשווי הנכסים המשועבדים בגין הרוב המכריע של הנכסים בתיק.

לפרטים נוספים לגבי יוזמות הבנק מול לקוחות להתמודדות השפעות המלחמה, ראה [דוח ממשל תאגידי, פרק הלוואות לדיור](#).

ד.3.ד. אשראי לאנשים פרטיים (ללא דיור)

טבלה ד-14: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

השינוי	יתרה ליום			
	31.12.2023	30.06.2024		
	במיליוני ש"ח			
מאזני				
(0.7%)	(17)	2,582	2,565	עו"ש חובה
3.0%	749	24,588	25,337	הלוואות ⁽¹⁾
9.4%	5	53	58	מזה: הלוואות בולט ובלון
(13.7%)	(370)	2,696	2,326	אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾
6.4%	308	4,818	5,126	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
1.9%	670	34,684	35,354	סך-הכל סיכון אשראי מאזני
חוץ-מאזני				
4.0%	885	22,030	22,915	סיכון אשראי חוץ-מאזני
2.7%	1,555	56,714	58,269	סך-הכל סיכון אשראי כולל

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.

(2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

במחצית הראשונה של שנת 2024 נרשמה עלייה בירתת הלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-1.4%, לעומת 31 בדצמבר 2023. סך סיכון האשראי המאזני עלה בתקופה זו בכ-1.9% וסך סיכון האשראי החוץ-מאזני עלה בכ-4.0% בהשפעת גידול בירתת מסגרות כרטיסי אשראי ומסגרות עו"ש.

הבנק עוקב אחר ההתפתחויות ובוחן את השפעתן על תיק האשראי. כאמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחויותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום. יחד עם זאת, תיתכן עלייה ברמת הסיכון של לווים המועסקים בתחומים ואזורים אשר עשויים להיפגע מההשלכות הכלכליות של מצב המלחמה. השלכות תחזיות הבנק באות לידי ביטוי בקביעת ההפרשה הקבוצתית בגין חשיפות האשראי לאנשים פרטיים.

לפרטים נוספים לגבי יוזמות הבנק מול לקוחות להתמודדות עם עליית הריבית והשפעות המלחמה, ראה [דוח ממשל תאגידי, פרק לקוחות פרטיים](#).

לפרטים בדבר חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל ראה [ביאור 13 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

למידע נוסף בנושא סיכון אשראי לאנשים פרטיים ראה [פרק סקירת הסיכונים בדוח הדייקטוריון וההנהלה](#).

ד.3.ה. מימון ממונף

הבנק מעמיד מעת לעת מימון ממונף ללקוחותיו. מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות).

מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות הוניות (עסקה למטרת רכישת זכות הונת בתאגיד אחר, רכישה של כלל הנכסים או חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר, רכישה עצמית של הון עצמי מונפק, חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות - כמוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 323), מימון ללווים בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופיין בערכים חריגים של פרמטרים מסוימים ביחס לגורמות המקובלות בענפי המשק השונים כגון: שיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית ומימון חוב נחות (Mezzanine).

הבנק קבע מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון רובד 1 של הבנק. התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווחים אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה.

להלן נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רובד 1.

טבלה ד-15: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה*

ליום 30 ביוני 2024			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
			במיליוני ש"ח
1	278	-	278
1	555	-	555
1	288	-	288
3	1,121	-	1,121

ענף המשק של הלווה

אספקת חשמל	1	278	-	278
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1	555	-	555
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	1	288	-	288
סך-הכל	3	1,121	-	1,121

ליום 31 בדצמבר 2023			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
			במיליוני ש"ח
1	255	-	255
1	545	-	545
2	955	-	955
1	272	-	272
5	2,027	-	2,027

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי	1	255	-	255
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1	545	-	545
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	2	955	-	955
אספקת מים ושירותי בויב	1	272	-	272
סך-הכל	5	2,027	-	2,027

* בניכוי מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי המחושבות על בסיס פרטני, ככל שקיימות.

4.ד. הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית המקיפה על מנת לקבוע את שקלולי הסיכון שיחולו על הצד הנגדי. הגישה הסטנדרטית מצריכה שימוש בדירוגים בלתי-תלויים שהוכנו על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות.

על-פי הוראות באזל 3 בהתקיים תנאים מסוימים, ניתן לנכות מרכיבי הסיכון, לצורך חישוב יחס הלימות ההון, ביטחונות מסוימים כדוגמת ערבויות, נגזרי אשראי ונכסים פיננסיים המוחזקים כבטוחה.

ניכוי הביטחונות לצורך חישוב יחס ההון מבוצע לאחר שימוש במקדמי ביטחון שנקבעו בהוראה. מקדמים אלה מביאים בחשבון, בין היתר, את התקופה לפירעון של הביטחון, חוסר התאמה בין תנאי ההצמדה של הבטוחה ושל האשראי אותו היא מגבה ותנודתיות בשווי הבטוחה.

הביטחונות הפיננסיים הכשירים המשמשים את הבנק לצורך חישוב הלימות ההון והפחתת הסיכון, כוללים פיקדונות המהווים בטוחה על דרך שיעבוד, אגרות-חוב של תאגידים בנקאיים וממשלות המשועבדות בשיעבוד קבוע ומניות משועבדות הנסחרות במדד הראשי. בנוסף, הבנק עושה שימוש בערבויות של תאגידים בנקאיים אשר מעבירות את החשיפה מהסגמנט של הצד הנערב לחשיפה לתאגידים בנקאיים.

טבלה ד-16: טבלת הפחתת סיכון אשראי

30 ביוני 2024								
מובטחים						לא מובטחים		
מזה: על-ידי נגזרי אשראי		מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על-ידי ביטחון		מזה: סך-הכל	מזה: סך-הכל	מזה: סך-הכל
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית
במיליוני ש"ח								
-	-	15,154	30,888	19,811	27,582	34,965	58,470	364,629
חובות, למעט אגרות-חוב								
-	-	-	-	-	-	-	-	119,338
אגרות-חוב								
-	-	15,154	30,888	19,811	27,582	34,965	58,470	483,967
סך-הכל								
-	-	-	-	7	67	7	67	3,570
מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר								
30 ביוני 2023								
מובטחים						לא מובטחים		
מזה: על-ידי נגזרי אשראי		מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על-ידי ביטחון		מזה: סך-הכל	מזה: סך-הכל	מזה: סך-הכל
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית
במיליוני ש"ח								
-	-	16,298	32,008	26,124	33,409	42,422	65,417	351,744
חובות, למעט אגרות-חוב								
-	-	-	-	-	-	-	-	128,207
אגרות-חוב								
-	-	16,298	32,008	26,124	33,409	42,422	65,417	479,951
סך-הכל								
-	-	-	-	8	94	8	94	9,763
מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר								
31 בדצמבר 2023								
מובטחים						לא מובטחים		
מזה: על-ידי נגזרי אשראי		מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על-ידי ביטחון		מזה: סך-הכל	מזה: סך-הכל	מזה: סך-הכל
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית
במיליוני ש"ח								
-	-	16,265	32,479	24,256	30,867	40,521	63,346	355,199
חובות, למעט אגרות-חוב								
-	-	-	-	-	-	-	-	122,689
אגרות-חוב								
-	-	16,265	32,479	24,256	30,867	40,521	63,346	477,888
סך-הכל								
-	-	-	-	5	67	5	67	4,341
מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר								

טבלה ד-17: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾

30 ביוני 2024										
סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	אחר	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח										
189,327	-	19	298	-	-	73	-	10,211	178,726	ריבנויות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
6,633	-	-	-	-	-	4,093	-	552	1,988	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאין ממשלה מרכזית
20,734	-	-	24	-	-	4,579	-	14,211	1,920	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
4,332	-	-	-	-	-	2,476	-	1,856	-	חברות נירות-ערך
184,794	-	3,573	160,579	-	-	8,856	-	11,786	-	תאגידים
52,102	-	-	-	52,102	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,330	-	-	19	9,311	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
130,808	-	-	4,482	14,760	38,515	37,717	35,334	-	-	בביטחון נכס מגורים
85,019	-	-	85,019	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
2,891	-	1,403	1,488	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
16,267	-	2,192	10,401	-	-	-	-	-	3,674	נכסים אחרים*
4,610	-	1,578	3,032	-	-	-	-	-	-	* מזה: בגין מניות
702,237	-	7,187	262,310	76,173	38,515	57,794	35,334	38,616	186,308	סך-הכל

(1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.

(2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

טבלה ד-17: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ (המשך)

30 ביוני 2023										
סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	אחר ⁽³⁾	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח										
187,982	-	224	67	-	-	28	-	681	186,982	ריבנויות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
8,094	-	-	-	-	-	-	-	5,955	2,139	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאין ממשלה מרכזית
17,925	-	-	28	-	-	38	-	15,879	1,980	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
2,516	-	-	-	-	-	-	-	2,516	-	חברות נירות-ערך
⁽⁴⁾ 180,372	-	⁽⁴⁾ 6,019	⁽⁴⁾ 149,815	-	-	9,999	-	14,539	-	תאגידים
51,264	-	-	21	51,243	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,359	-	-	-	9,359	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
125,777	-	-	3,639	13,932	35,758	37,499	34,949	-	-	בביטחון נכס מגורים
⁽⁴⁾ 74,116	-	⁽⁴⁾ -	⁽⁴⁾ 74,116	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
2,820	-	1,290	1,530	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
15,420	442	1,131	10,310	-	-	-	-	418	3,119	נכסים אחרים*
4,094	-	726	3,368	-	-	-	-	-	-	* מזה: בגין מניות
675,645	442	8,664	239,526	74,534	35,758	47,564	34,949	39,988	194,220	סך-הכל

- (1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.
- (2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.
- (3) בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים, נכסי הסיכון של שלוחת הבנק בתורכיה משוקללים בשיעור שקלול של 300%. היתרה משקפת את התוספת בגין חישוב נכסי הסיכון על-פי מכתב זה לבין חישוב נכסי הסיכון לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 203.
- (4) סוג מחדש של אשראי לרכישת קרקעות.

טבלה ד-17: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ (המשך)

סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	31 בדצמבר 2023									במיליוני ש"ח
	אחר	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
192,291	-	20	251	-	-	28	-	698	191,294	ריבנויות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
7,747	-	-	-	-	-	-	-	5,932	1,815	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאין ממשלה מרכזית
19,630	-	-	34	-	-	34	-	17,704	1,858	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
2,546	-	-	-	-	-	-	-	2,546	-	חברות נירות-ערך
⁽³⁾ 181,574	-	⁽³⁾ 3,826	⁽³⁾ 153,264	-	-	10,526	-	13,958	-	תאגידים
51,061	-	-	-	51,061	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,218	-	-	19	9,199	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
127,490	-	-	3,854	13,766	37,241	37,510	35,119	-	-	בביטחון נכס מגורים
⁽³⁾ 77,943	-	⁽³⁾ -	⁽³⁾ 77,943	-	-	-	-	-	-	בביטחון גדל"ן מסחרי
3,285	-	1,617	1,668	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
16,390	-	1,959	10,190	-	-	-	-	418	3,823	נכסים אחרים*
4,433	-	1,431	3,002	-	-	-	-	-	-	* מזה: בגין מניות
689,175	-	7,422	247,223	74,026	37,241	48,098	35,119	41,256	198,790	סך-הכל

- (1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.
- (2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.
- (3) סוג מחדש של אשראי לרכישת קרקעות.

ה. סיכוני אשראי של צד נגדי

סיכון הצד הנגדי מוגדר בבנק בהתאם להגדרה המופיעה בהוראת ניהול בנקאי תקין 203A כסיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. הסיכון הינו שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. ערך השוק של העסקה יכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים לעסקה, ערך השוק אינו ודאי ועשוי להשתנות לאורך זמן ובהתאם לתנועות בגורמי סיכון השוק העומדים בבסיסו.

טבלה ה-1: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי לפי גישה פיקוחית

30 ביוני 2023					30 ביוני 2024					
RWA	EAD לאחר CRM	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	RWA	EAD לאחר CRM	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	
במיליוני ש"ח										
8,691	25,180	1.4	14,654	3,332	11,138	23,880	1.4	13,676	3,382	גישת SA-CCR
הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקות מימון ניירות-ערך (SFT))										
360	1,801	-	-	-	238	1,188	-	-	-	
9,051	26,981	1.4	14,654	3,332	11,376	25,068	1.4	13,676	3,382	סך-הכל

31 בדצמבר 2023					
RWA	EAD לאחר CRM	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	
במיליוני ש"ח					
8,596	25,415	1.4	14,580	3,574	גישת SA-CCR
הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקות מימון ניירות-ערך (SFT))					
213	1,063	-	-	-	
8,809	26,478	1.4	14,580	3,574	סך-הכל

טבלה ה-2: הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי

2023 בדצמבר 31		2023 ביוני 30		2024 ביוני 30		
RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	
במיליוני ש"ח						
4,560	25,391	4,757	25,080	4,372	23,863	סך-כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית

טבלה ה-3: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון

30 ביוני 2024				
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%
במיליוני ש"ח				
ריבנויות	52	-	-	52
ישויות סקטור ציבורי (PSEs) שאינן ממשלה מרכזית	505	-	505	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	4,544	-	138	4,406
חברות ניירות-ערך	16,707	-	11,991	4,716
תאגידים	2,726	2,678	48	-
תיקים קמעונאיים פיקוחיים	28	28	-	-
הלוואות לעסקים קטנים	10	10	-	-
בביטחון נדל"ן מסחרי	496	496	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-
סך-הכל	25,068	3,212	12,682	9,122

30 ביוני 2023				
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%
במיליוני ש"ח				
ריבנויות	70	-	-	70
ישויות סקטור ציבורי (PSEs) שאינן ממשלה מרכזית	501	-	501	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	7,444	-	21	7,423
חברות ניירות-ערך	14,369	-	-	14,369
תאגידים	4,015	3,986	29	-
תיקים קמעונאיים פיקוחיים	34	34	-	-
הלוואות לעסקים קטנים	50	50	-	-
בביטחון נדל"ן מסחרי	498	498	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-
סך-הכל	26,981	4,568	50	22,293

31 בדצמבר 2023				
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%
במיליוני ש"ח				
ריבנויות	83	-	-	83
ישויות סקטור ציבורי (PSEs) שאינן ממשלה מרכזית	501	-	501	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	7,349	-	21	7,328
חברות ניירות-ערך	14,119	-	-	14,119
תאגידים	3,874	3,838	36	-
תיקים קמעונאיים פיקוחיים	41	41	-	-
הלוואות לעסקים קטנים	6	6	-	-
בביטחון נדל"ן מסחרי	505	505	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-
סך-הכל	26,478	4,390	57	21,948

טבלה ה-4: הרכב הביטחון - בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי

30 ביוני 2024					
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות-ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים			
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	
		לא מנותק	מנותק ⁽¹⁾	לא מנותק	מנותק ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח					
-	-	823	-	3,613	-
844	7,945	2,669	-	4,883	-
7,321	-	-	667	-	-
1,668	-	430	444	3,085	-
-	-	-	-	-	-
15	715	-	3,603	2,752	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
9,848	8,660	3,922	4,714	14,333	-

30 ביוני 2023					
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות-ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים			
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	
		לא מנותק	מנותק ⁽¹⁾	לא מנותק	מנותק ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח					
-	-	1,182	-	2,017	-
-	12,751	3,094	-	6,676	-
10,080	-	-	1,448	1,887	-
2,488	-	-	139	2,106	-
-	-	-	-	-	-
1,984	-	-	6,501	177	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
14,552	12,751	4,276	8,088	12,863	-

(1) ביטחון מנותק - ביטחון שהעמיד הבנק בחשבון מופרד המנותק מסיכון חדלות פירעון, ואשר יש להניח שיוחזר לתאגיד הבנקאי במקרה של חדלות פירעון של הצד הנגדי.

טבלה ה-4: הרכב הביטחון - בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (המשך)

31 בדצמבר 2023					
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות-ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים			
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	לא מנותק	מנותק ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח					
-	-	843	-	2,664	-
2,630	6,302	4,704	-	6,414	-
5,577	-	-	128	-	-
1,626	1,599	792	472	4,163	-
-	-	-	-	-	-
-	869	-	4,516	2,127	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
9,833	8,770	6,339	5,116	15,368	-

(1) ביטחון מנותק - ביטחון שהעמיד הבנק בחשבון מופרד המנותק מסיכון חדלות פירעון, ואשר יש להניח שיוחזר לתאגיד הבנקאי במקרה של חדלות פירעון של הצד הנגדי.

לבנק אין חשיפות לנגזרי אשראי ליום 30 ביוני 2024.

למידע נוסף בנושא סיכון צד נגדי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

1. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכלל זה:

- **סיכון ריבית** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בעקומי התשואה במטבעות השונים;
- **סיכון מטבע** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי חליפין;
- **סיכון אינפלציה** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ובאינפלציה בפועל;
- **סיכון מחירי מניות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי מניות או במדדי מניות;
- **סיכון מרווחי אשראי** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון של אגרות-חוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין התשואה חסרת הסיכון הרלוונטית;
- **סיכון תנודתיות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק;
- **סיכון מרווח (Basis risk)** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים.

גורמי סיכון השוק העיקריים אליהם חשוף הבנק הם שערי הריבית של השקל (במגזר הצמוד והלא-צמוד) ושל הדולר, אינפלציה, שער החליפין שקל/דולר ומרווחים בין עקומי הריבית השונים.

להרחבה על סיכוני שוק, ריבית והשקעה ואופן ניהולם ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

1.1. סיכון שוק בתיק למסחר

סיכוני שוק בתיק למסחר הם תוצאה של פעילות הבנק כעושה שוק, כסוחר וכמנהל פוזיציות עבור עצמו. רמת הסיכון של הבנק נמדדת ומבוקרת על-פי נהלים הכוללים, בין היתר, מגבלות על אומדן סיכון במונחי VaR ועל רגישות השווי הכלכלי לשינויים בגורמי הסיכון העיקריים. אומדן סיכון בשיטת הערך בסיכון (VaR), אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לתאגיד בשל התממשות סיכוני שוק, בתקופת זמן נתונה וברמת מובהקות סטטיסטית שנקבעה מראש על-ידי הבנק ואושרה על-ידי הדירקטוריון.

טבלה ו-1: אומדני הסיכון של הפעילות למסחר (VaR)

ממוצע ממוצע	ליום 31 בדצמבר 2023	ממוצע בחציון ראשון 2024	ליום 30 ביוני 2024	
במיליוני ש"ח				
45	33	48	51	סך-הכל מסחר בחדרי העסקות

טבלה ו-2: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2023		30 ביוני 2024		
במיליוני ש"ח				
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%	
111	(131)	50	(229)	דולר ארצות-הברית
2	(2)	35	(35)	אירו
31 בדצמבר 2023		30 ביוני 2024		
במיליוני ש"ח				
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%	
(899)	879	(965)	940	מדד המחירים לצרכן

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערוך כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערוך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. נציין כי לשינויי שערי חליפין גם השפעה מסוימת על סך נכסי הסיכון ובהתאם על יחסי ההון. עוד יצוין כי לשינוי בשערי חליפין השפעה על ערכם של פריטים לא-כספיים (כדוגמת ניירות-ערך) הנקובים במטבע-חוץ, שלא הובאו בחשבון בניתוח הרגישות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 14 בתמצית הדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

טבלה ו-3: סיכון שוק על-פי הגישה הסטנדרטית

הבנק נדרש לשמור הון בגין נכסי סיכון שוק, על-פי מודל סטנדרטי שהוגדר על-ידי בנק ישראל. הלימות ההון הרגולטורית מחושבת על סיכויי הריבית והמניית בתיק למסחר בלבד, כפי שהוגדרו לעיל, ועל סיכויי המטבע בתיק הבנקאי ובתיק למסחר.

31 בדצמבר 2023	30 ביוני 2023	30 ביוני 2024	נכסי סיכון במיליוני ש"ח
מוצרים ישירים			
3,137	3,537	3,796	סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
-	-	-	סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
375	663	375	סיכון שער חליפין
-	-	-	סיכון סחורות
אופציות			
-	-	-	הגישה הפשוטה
733	757	700	גישת דלתה-פלוס
-	-	-	גישת התרחישים
-	-	-	איגוח
4,245	4,957	4,871	סך-הכל

2.1 סיכון ריבית בתיק הבנקאי

סיכון ריבית בתיק הבנקאי מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי הריבית השונים על הערך הכלכלי של הבנק (דהיינו, השינוי בערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות) ו/או על הכנסות הריבית (רגישות ההכנסה החשבונאית). הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת הריבית הנובעת מניהול תיק ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות - תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד. בבנק קיימות מגבלות הן על רגישות הערך הכלכלי והן על רגישות ההכנסה וההון לתרחישי שינוי בעקומי התשואות השקליים והמדדיים ובעקומי התשואות במטבעות אחרים (כולל חברות בנות פיננסיות המנוהלות על-ידו וחברות בנות בעלות חשיפה משמעותית מבחינת הקבוצה ככל שישנן).

בטבלת רגישות הערך הכלכלי מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בעקום ריבית שאינו מביא בחשבון את מרווח סיכון האשראי של הצד הנגדי ותוך שימוש במודלים פנימיים לגבי חלק מהמוצרים. זאת בשונה מהחישוב בטבלאות שווי הוגן המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בריבית היוון המשקפת גם את רמת הסיכון של הצד הנגדי למכשיר הפיננסי. בהתאם להוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל, הבנק מיישם תרחישי זעזוע וקיצון היפותטיים לשינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים המשמשים את הבנק. תרחישי הזעזוע והקיצון מחושבים בהתאם לכללים שנקבעו בדרישות הדיווח. התרחישים הנדרשים הינם תרחישים מקבילים בעקומי הריבית, התללה (ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך), השטחה (עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך), וכן תרחישים של עליית ריבית בטווח הקצר וירידת ריבית בטווח הקצר. התרחישים יושמו באופן אחיד על כל המטבעות הנכללים בדיווח לציבור.

טבלה ו-4: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 בדצמבר 2023					ליום 30 ביוני 2024					
שקל	שקל	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל	שקל	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל	שקל	
לא-צמוד	לא-צמוד	למדד	דולר	לא-צמוד	לא-צמוד	למדד	דולר	לא-צמוד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח										
634,877	16,136	96,773	63,349	458,619	637,439	15,519	88,520	64,657	468,743	נכסים פיננסיים**
סכומים אחרים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ-מאזניים										
1,526,443	162,671	683,691	17,920	662,161	1,692,196	172,763	757,497	16,943	744,993	
התחייבויות פיננסיות**										
594,131	16,733	141,370	25,805	410,223	596,566	17,694	144,651	22,285	411,936	
סכומים אחרים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ-מאזניים										
1,525,451	162,259	640,359	20,761	702,072	1,690,198	171,096	702,502	22,958	793,642	
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים										
41,738	(185)	(1,265)	34,703	8,485	42,871	(508)	(1,136)	36,357	8,158	
השפעת התחייבויות לזכויות עובדים										
(3,896)	-	-	(3,896)	-	(3,631)	-	-	(3,631)	-	
השפעת ייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה										
16,057	702	3,019	-	12,336	18,742	827	3,489	-	14,426	
שווי הוגן נטו מותאם*										
53,899	517	1,754	30,807	20,821	57,982	319	2,353	32,726	22,584	
מזה: תיק בנקאי										
53,922	528	2,069	30,040	21,285	57,097	360	2,452	31,822	22,463	
מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור										
80	-	-	(110)	190	122	-	-	(105)	227	
מזה: השפעת הנחות התנהגותיות אחרות										
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ובניכוי התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של העו"ש זכות לפי מודל. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

** למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

טבלה ו-5: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 בדצמבר 2023		ליום 30 ביוני 2024								
שקל	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל לא-צמוד	שקל לא-צמוד	שקל לא-צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל לא-צמוד	שקל לא-צמוד	שקל לא-צמוד	
אחר	דולר	אחר	דולר	אחר	דולר	אחר	דולר	אחר	דולר	
במיליוני ש"ח										
שינויים מקבילים										
(1,105)	43	(196)	(1,028)	76	(1,727)	80	(253)	(1,185)	(369)	עלייה במקביל של 1%
(1,106)	46	(200)	(991)	39	(1,697)	76	(247)	(1,165)	(361)	מזה: תיק בנקאי
3,055	158	485	-	2,412	2,930	152	483	-	2,295	מזה: השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות הציבור לפי דרישה
136	-	-	109	27	140	-	-	109	31	מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור
1,105	(56)	201	1,100	(140)	1,945	(89)	260	1,281	493	ירידה במקביל של 1%
1,112	(59)	204	1,061	(94)	1,923	(87)	252	1,261	497	מזה: תיק בנקאי
(3,230)	(168)	(513)	-	(2,549)	(3,096)	(162)	(510)	-	(2,424)	מזה: השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות הציבור לפי דרישה
(195)	-	-	(149)	(46)	(203)	-	-	(150)	(53)	מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור
שינויים לא מקבילים										
(712)	33	(40)	(180)	(525)	(786)	42	(56)	(240)	(532)	התללה ⁽¹⁾
(713)	32	(37)	(174)	(534)	(814)	41	(69)	(244)	(542)	מזה: תיק בנקאי
475	(32)	(27)	(29)	563	453	(27)	(11)	5	486	השטחה ⁽²⁾
469	(31)	(32)	(27)	559	489	(26)	-	14	501	מזה: תיק בנקאי
(37)	(10)	(138)	(465)	576	(367)	10	(125)	(504)	252	עליית ריבית בטווח הקצר
(48)	(8)	(144)	(448)	552	(327)	9	(113)	(488)	265	מזה: תיק בנקאי
(6)	1	141	468	(616)	364	(11)	130	513	(268)	ירידת ריבית בטווח הקצר
(49)	(1)	146	450	(644)	322	(10)	116	497	(281)	מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ובניכוי התחייבות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של העו"ש זכות לפי מודל.
 (1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.
 (2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

טבלה ו-6: רגישות הערך הכלכלי של הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)

ליום 31 בדצמבר 2023		ליום 30 ביוני 2024				
שקל לא-צמוד	שקל צמוד	שקל לא-צמוד	שקל צמוד	שקל צמוד	שקל צמוד	
במיליוני ש"ח						
שינויים במקביל						
(177)	(1,088)	(329)	(221)	(1,184)	(701)	עלייה במקביל של 1%
177	1,193	461	231	1,299	827	ירידה במקביל של 1%

הפער בין רגישות השווי הכלכלי לרגישות השווי ההוגן ליום 30 ביוני 2024 נובע בעיקרו משימוש בעקומי היוון שונים כמתואר לעיל שהשפעתם נאמדת בכ-0.3 מיליארד ש"ח במגזר הלא-צמוד. הרגישות במגזר הלא-צמוד במהלך החציון הראשון עלתה בעיקר בגלל רכישת אגרות-חוב ממשלתיות והארכת המח"ם של התיק. רגישות השווי ההוגן ורגישות הערך הכלכלי לעיל כוללות השפעת מודלים התנהגותיים לפריסת יתרות העו"ש ולפירעונות מוקדמים בתיק המשכנתאות, שהשפעתם על רגישות השווי ההוגן מפורטת בטבלת רגישות השווי ההוגן לעיל. הבנק לא מפעיל מודל התנהגותי לתכניות חיסכון מאחר שנבחנו השפעות ההפקדות השוטפות והמשיכות המוקדמות בתכניות חיסכון ונמצא כי השפעתן נטו קטנה.

טבלה ו-7: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 30 ביוני 2024			
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
133	82	51	78	17	61	עלייה במקביל של 1%
122	71	51	110	49	61	מזה: תיק בנקאי
(1,021)	(104)	(917)	(837)	(30)	(807)	ירידה במקביל של 1%
(999)	(82)	(917)	(859)	(52)	(807)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי התשואות תוך שימוש בהנחות התנהגותיות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות ולגבי מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות נושאי ריבית במקרה של עליית ריבית. ההנחות נבחנות ומתעדכנות תקופתית בהתאם להתפתחויות בסביבת הריבית. בפברואר 2024 הורידה חברת מודי'ס את דירוג האשראי של מדינת ישראל ל-A2 ובהמשך גם חברת S&P הורידה את הדירוג של המדינה ל-A+. דירוג הבנקים מושפע מדירוג המדינה, ובהתאם ירד דירוג הבנק. במהלך הרבעון השני של 2024 נרשמה עלייה של כ-0.5% בעקומי התשואות, בעיקר בטווחים הארוכים של העקום, על רקע הגרעון התקציבי הגדל וסיכון המדינה. לפירוט השפעת שינוי הריבית על השווי ההוגן, הערך הכלכלי והכנסות הבנק ראה בטבלאות לעיל. הבנק עוקב אחר התפתחות האשראי והפיקדונות ואחר השינויים ברגישויות הערך וההכנסה בתרחישים השונים ופועל ככל שגדרש.

טבלה ו-8: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על ההון העצמי (נטו לאחר מס)

31 בדצמבר 2023	30 ביוני 2024	
במיליוני ש"ח		
(723)	(932)	עלייה במקביל של 1%
704	944	ירידה במקביל של 1%

טבלה ו-9: חשיפה כוללת של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

31 בדצמבר 2023			30 ביוני 2024							30 ביוני 2024				
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנה	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 3 שנה	מעל 3 חודשים	מעל 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
סכומים מדווחים														
1.17	4.57%	643,894	1.16	5.04%	644,251	15,034	1,715	10,845	29,404	50,823	71,068	43,074	46,681	375,607
0.60		1,527,629	0.59		1,695,999	3,803	350	1,102	47,936	62,930	155,756	416,825	680,591	326,706
0.94	4.06%	**582,679	0.87	4.89%	580,028	2,202	-	1,954	26,420	25,357	47,066	108,928	52,756	315,345
0.62		1,530,532	0.60		1,697,611	3,782	639	2,059	57,398	65,202	149,098	391,927	691,571	335,935
-		**58,312	-		62,611	12,853	1,426	7,934	(6,478)	23,194	30,660	(40,956)	(17,055)	51,033
פירוט נוסף של החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית														
א. לפי מהות הפעילות:														
*2.28		**58,398	*3.47		61,847	12,975	1,248	7,645	(3,712)	22,034	22,869	(49,399)	(10,050)	58,237
*4.35		(86)	*3.39		764	(122)	178	289	(2,766)	1,160	7,791	8,443	(7,005)	(7,204)
ב. לפי בסיס הצמדה:														
*(0.45)		**20,819	*2.28		22,586	6,429	826	5,853	(7,054)	6,252	12,529	(49,354)	(9,676)	56,781
*3.34		**30,807	*3.63		32,726	67	638	2,134	2,112	8,316	14,386	4,059	(574)	1,588
*17.31		**2,273	*18.37		2,670	1,728	(38)	(53)	(1,536)	8,626	3,745	4,339	(6,805)	(7,336)
ג. השפעות על החשיפה לשינויים בריבית:														
8.46	2.43%	(3,896)	8.21	3.02%	(3,631)	-	(255)	(880)	(976)	(527)	(636)	(269)	(88)	-
3.30	4.58%	16,057	3.14	5.45%	18,742	-	-	-	(20,772)	(18,443)	(20,598)	(17,324)	-	95,879
0.23	(0.04%)	80	0.12	(0.04%)	122	-	(363)	(750)	177	15	552	350	93	48

* ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

** סווג מחדש.

(1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים, ולאחר השפעת פריסה לתקופות של העו"ש זכות לפי מודל.

(2) סכומים לקבל ולשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים חוץ-מאזניים, לאחר השפעה של ההתחייבויות לזכויות עובדים.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעור הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, ימסר לכל מבקש.
- בטבלה זו, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי (למעט פריטים לא-כספיים) ושל סכומים אחרים לקבל ולשלם ולאחר השפעת ההתחייבות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה כמוסבר בהערה ג' להלן, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הכולל בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 בתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הכולל של המכשיר הפיננסי.
- הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הנובעים מפיקדונות לפי דרישה חושב בהתאם להנחות לגבי תקופות לפירעון המשמעות את הבנק לניהול סיכוני ריבית.
- שיעור תשואה פנימי ינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הכולל בגינו בביאור 15 בתמצית הדוחות הכספיים.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

3.1. סיכון מניות ומרווחי אשראי - סיכון השקעה

הגדרת סיכון השקעה בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשווקי אגרות-החוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מהחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכונים ריבית ו/או מטבע ו/או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד). על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה, המוחזקות על-ידי שלוחה, של המדינה בה היא פועלת, אינן נושאות סיכון השקעה ולכן אינן נכללות במדידת סיכון ההשקעה בבנק.

ז. סיכון נזילות

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים או עתידי ליציבות הבנק ולרווחיו, הנובע מאי יכולתו לעמוד בהתחייבויותיו. סיכון הנזילות בבנק, נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, מבלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תכניות העבודה של הבנק ומבלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון המימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו באופן משמעותי בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות ולאור מקורות המימון של הבנק, הבנק אינו רואה בסיכון זה לכשעצמו סיכון מהותי. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה.

טבלה ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו

לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2024		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
במיליוני ש"ח/באחוזים		
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
169,023	-	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
19,059	278,842	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
3,766	75,321	פיקדונות יציבים
12,501	110,458	פיקדונות פחות יציבים
2,792	93,063	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
104,312	171,146	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
3,556	14,218	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידיים בנקאיים קואופרטיביים
100,662	156,834	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
94	94	חובות לא מובטחים
1,005	2,615	מימון סיטונאי מובטח
21,807	136,676	דרישות נזילות נוספות, מזה:
9,451	25,975	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
12,356	110,701	קווי אשראי ונזילות
16,285	16,285	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
2,121	75,021	מחויבויות מימון מותנות אחרות
164,589	-	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
86	1,262	הלואאות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
31,624	45,729	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
6,580	12,275	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
38,290	-	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
169,023		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
126,299		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
134%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ברבעון.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 55.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס יוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

טבלה ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2023		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
במיליוני ש"ח/באחוזים		
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
175,609	-	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
18,188	262,366	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
3,810	76,207	פיקדונות יציבים
12,022	107,653	פיקדונות פחות יציבים
2,356	78,506	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 2021)
113,393	170,235	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
762	3,050	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידיים בנקאיים קואופרטיביים
112,081	166,635	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
550	550	חובות לא מובטחים
2,777	5,500	מימון סיטונאי מובטח
22,003	132,533	דרישות נזילות נוספות, מזה:
10,475	31,194	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
11,528	101,339	קווי אשראי ונזילות
11,131	11,131	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,971	76,942	מחויבויות מימון מותנות אחרות
169,463	-	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
26	1,591	הלואות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
22,725	34,385	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
7,741	12,371	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
30,492	-	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
175,609		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
138,971		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
126%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ברבעון.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 58.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס יוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

טבלה ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2023		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
במיליוני ש"ח/באחוזים		
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
175,662	-	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
18,176	270,533	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
3,624	72,474	פיקדונות יציבים
11,723	103,772	פיקדונות פחות יציבים
2,829	94,287	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
110,216	167,772	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
779	3,116	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידיים בנקאיים קואופרטיביים
108,607	163,826	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
830	830	חובות לא מובטחים
2,800	5,323	מימון סיטונאי מובטח
25,468	137,050	דרישות נזילות נוספות, מזה:
13,804	35,144	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
11,664	101,906	קווי אשראי ונזילות
15,788	15,788	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,951	75,265	מחויבויות מימון מותנות אחרות
174,399	-	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
181	3,260	הלואאות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
26,587	42,519	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
11,024	16,744	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
37,792	-	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
175,662		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
136,607		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
129%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ברבעון.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 64.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס יוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

יחס כיסוי הנזילות הממוצע במהלך הרבעון השני של שנת 2024 (ממוצע תצפיות יומיות ברבעון) עמד על 134% במאוחד ועל 133% בתאגיד הבנקאי "סולו", כאשר הדרישה המזערית היא 100%. היחס הממוצע של הרבעון השני של שנת 2024 ירד מעט לעומת יחס כיסוי הנזילות ברבעון הראשון של שנת 2024 בעקבות גידול באשראי מעבר לגידול במקורות. הבנק עוקב אחרי ההתפתחויות בשווקים ושומר על רמות נזילות נאותות בשקלים ובמטבע-חוץ. עיקר הנכסים הנזילים של הבנק הינם אגרות-חוב ממשלתיות של ממשלת ישראל בשקלים ובמטבע-חוץ, אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית במטבע-חוץ והפקדות בבנקים מרכזיים (בבנק ישראל ובפדרל ריזרב). הבנק מנהל את יחס כיסוי הנזילות, ובהתאם את הנכסים הנזילים, בהפרדה בין היחס הכולל לבין היחס במטבע-חוץ בלבד. לפירוט הנכסים הנזילים לפי רמות ראה [טבלה להלן](#). דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי הנזילות, הן לתאגיד הבנקאי "סולו" והן במאוחד.

מקור המימון העיקרי של הבנק הוא פיקדונות מלקוחות קמעונאיים ועסקים קטנים בישראל, בעלי סיכון נזילות נמוך ביחס למקורות אחרים. בנוסף, הבנק מתממן באמצעות הנפקות, פיקדונות מחברות עסקיות ופיננסיות ועוד. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות מלקוחות פרטיים ומלקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, חברות ישראליות בחו"ל, פיקדונות ריפוי, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוטחים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית ומקורות נוספים. הבנק מנהל מעקב אחר ריכוזיות מקורות המימון בחתכים שונים, הן בשקלים והן במטבע-חוץ, ועומד במגבלות הפנימיות בנושא. הבנק אינו מסתמך על מימון משוק ההון כמקור מימון עיקרי.

טבלה ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו

ליום 30 ביוני 2024				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון*
במיליוני ש"ח/באחוזים				
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
68,582	68,582	-	-	-
הון:				
68,582	68,582	-	-	-
הון פיקוחי				
-	-	-	-	-
מכשירי הון אחרים				
252,865	10,960	26,535	237,114	-
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:				
92,200	4,413	5,738	86,669	-
פיקדונות יציבים				
160,665	6,547	20,797	150,445	-
פיקדונות פחות יציבים				
73,552	4,657	9,486	221,287	-
מימון סיטונאי:				
5,969	-	-	11,938	-
פיקדונות לצרכים תפעוליים				
67,583	4,657	9,486	209,349	-
מימון סיטונאי אחר				
-	-	-	-	-
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית				
36,131	28,249	10,547	36,769	-
התחייבויות אחרות:				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו				
36,131	28,249	10,547	39,230	-
כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל		(2,461)		
431,130	112,448	46,568	495,170	-
סך מימון יציב זמין (AFS)				
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
8,775	77,238	9,195	117,412	-
סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)				
-	-	-	-	-
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות				
291,569	276,628	50,420	79,013	-
הלוואות וניירות-ערך הנפרעים כסדרם:				
72	-	-	722	-
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1				
12,527	9,698	3,264	7,981	-
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות				
167,998	133,981	43,193	66,712	-
הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:				
11,940	4,190	7,413	11,019	-
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203				
105,589	127,690	3,441	3,372	-
הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:				
21,825	31,770	1,182	1,167	-
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203				
5,381	5,258	522	227	-
ניירות-ערך שאינם בכשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה				
-	-	-	-	-
נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית				
29,540	8,775	117	20,347	-
נכסים אחרים:				
-	-	-	-	-
סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב				
310	365			
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)				
8,805	6,344			
נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו				
214	214			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו				
20,210	8,775	117	13,424	-
אחרים				
8,918	193,187			
פריטים חוץ-מאזניים				
338,802				
סך מימון יציב נדרש (RSF)				
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)				
127%				

* פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.

טבלה ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון*
במיליוני ש"ח/באחוזים				
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
66,302	66,302	-	-	-
הון:				
66,302	66,302	-	-	-
הון פיקוחי				
-	-	-	-	-
מכשירי הון אחרים				
245,391	13,435	30,080	222,675	-
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:				
90,141	5,098	6,866	82,653	-
פיקדונות יציבים				
155,250	8,337	23,214	140,022	-
פיקדונות פחות יציבים				
72,047	4,185	15,671	221,966	-
מימון סיטונאי:				
-	-	-	-	-
פיקדונות לצרכים תפעוליים				
72,047	4,185	15,671	221,966	-
מימון סיטונאי אחר				
-	-	-	-	-
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית				
34,673	27,971	8,019	33,459	-
התחייבויות אחרות:				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו				
34,673	27,971	8,019	34,908	-
כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל				
418,413	111,893	53,770	478,100	-
סך מימון יציב זמין (AFS)				
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
7,117	75,150	9,858	116,658	-
סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)				
-	-	-	-	-
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות				
283,246	267,665	46,586	85,291	-
הלוואות וניירות-ערך הנפרעים כסדרם:				
407	-	-	4,069	-
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1				
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות				
11,376	8,688	2,671	9,015	-
הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:				
162,573	127,845	40,449	68,961	-
11,729	3,999	7,444	10,816	-
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203				
103,255	125,146	3,263	3,220	-
הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:				
21,848	31,804	1,165	1,186	-
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203				
5,635	5,986	203	26	-
ניירות-ערך שאינם כבשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה				
-	-	-	-	-
נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית				
28,228	8,498	116	23,286	-
נכסים אחרים:				
-	-	-	-	-
סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב				
94	111	-	-	-
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)				
9,567	8,117	-	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו				
356	356	-	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו				
18,211	8,498	116	14,702	-
אחרים				
8,977	195,628	-	-	-
פריטים חוץ-מאזניים				
327,568	-	-	-	-
סך מימון יציב נדרש (RSF)				
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)				
128%	-	-	-	-

* פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, LCR לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 221, מודל פנימי LCR ל-30 יום ומודלים לטווחים הקצרים והארוכים יותר, מודל NSFR (יחס מימון יציב). בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, נכון ליום 30 ביוני 2024 הבנק מחזיק במאוחד נכסים נזילים (בעיקר רזרבות בבנקים מרכזיים, ניירות-ערך סחירים של ממשלות וכן מטבעות ושטרי כסף) לזמן משבר (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 175.2 מיליארד ש"ח, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצרכי חישוב הנכסים הנזילים. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לתרחישים הנדרשים.

טבלה ז-3: פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראות באזל

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2024	יתרה ליום 30 ביוני 2024	
במיליוני ש"ח		
167,584	173,397	נכסי רמה 1
1,435	1,765	נכסי רמה 2
4	-	נכסי רמה 2ב
169,023	175,162	סך-הכל HQLA

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2023	יתרה ליום 30 ביוני 2023	
במיליוני ש"ח		
173,707	171,584	נכסי רמה 1
1,768	1,599	נכסי רמה 2
134	134	נכסי רמה 2ב
175,609	173,317	סך-הכל HQLA

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2023	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	
במיליוני ש"ח		
173,046	183,854	נכסי רמה 1
2,616	2,522	נכסי רמה 2
-	-	נכסי רמה 2ב
175,662	186,376	סך-הכל HQLA

ח. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה ו/או נהלים ומערכות בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, ניהול המשכיות עסקית, ביטחון, קצין ציות ראשי, ניהול משאבי אנוש, בקורות תהליכים ועוד.

מפרוץ מלחמת חרבות ברזל, אשר החלה ביום ה-7 באוקטובר 2023, נקט הבנק בשורה של תהליכים ואמצעים להמשך פעילות מיטבי בנסיבות שנוצרו, ובכללם הפעלת תכניות המשכיות העסקית של הבנק כבר ביומה הראשון של המלחמה. הצעדים כללו, בין היתר, כינוס של צוותי חירום, העברת עובדי המטה לעבודה מרחוק בהתאם לצורך, סגירת סניפים בודדים באזורי הלחימה תוך הסטת לקוחות ועובדים לפעילות מרחוק ומתקנים אחרים של הבנק, ביצוע התאמות בפעילות סניפים אחרים, הפעלת סניפים ניידיים ומתן הנחיות שוטפות לחיזוק מוכנות, ללא פגיעה מהותית בפעילות. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילותו, מכנס את צוותי החירום לפי הצורך, וכן נערך לתרחישים נוספים של הסלמת המלחמה. נכון למועד הדוח השפעת המלחמה על הפעילות התפעולית של הבנק אינה משמעותית.

ככלל, הסיכונים התפעוליים שקשורים למלחמה והשלכותיהם נבחנים ומנותחים באופן שוטף. בהתאם, נשקלים ומיושמים בקורות ואמצעים למזעור הסיכונים. הביבטי סיכון אבטחת מידע וסייבר, נציין כי במסגרת המלחמה גדל מספר מתקפות הסייבר על מטרות בישראל ובכללן הבנק, עד כה ללא פגיעה בפעילותו. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון.

במהלך חודש יולי ארעה תקלה עולמית בעדכון תכנה של חברת CrowdStrike, במסגרתה הושפעו גם מחשבים בבנק. הבנק טיפל בתקלה, ללא השפעה מהותית על השירות ללקוחות.

למידע נוסף בנושא סיכון תפעולי ואופן ניהולו ובכלל זה סיכונים טכנולוגיים ומידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים מחשוב ענן, היערכות לחירום וביטוח ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

ט. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308.

במסגרת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקים בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות החקיקה בישראל ליישום ה-FATCA וה-CRS והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. תחת סיכון הציות כלול גם הסיכון להפרת סנקציות בינלאומיות ורשימות מוכרזים. הטיפול בסיכון כרוך במעקב, ניתוח ויישום הסנקציות הבינלאומיות ורשימות המוכרזים, במעקב אחר העברות כספים בינלאומיות ובמעקב אחר פתיחת חשבונות ללקוחות ופעילות בנקאית בהם. הבנק מיישם את הסנקציות בהתאם למדיניות שנקבעה.

סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלשתינאית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלשתינאית.

בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלשתינאים ברצונו להפסיק מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים אלה.

בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר (בהתאמה). כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלשתינאים. בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד.

כתבי השיפוי והחסינות האורכו מפעם לפעם וסכומם התעדכן. ביום 30 ביוני 2024 כתב השיפוי והחסינות האורכו עד ל-31 באוקטובר 2024. הבנק הודיע על הארכה זו לנציגי הבנקים הפלשתינאים, וכי לפיכך המועד להפסקת השירותים, עליה הודיע הבנק עוד ביום 31 במרץ 2024, יידחה עד למועד האמור.

מלחמת חרבות ברזל ומצב החירום מעצימים את סיכוני הציוד הנובעים ממימון טרור והלבנת הון. מערך הציוד בבנק התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בין היתר בסיכונים העולים ממצב זה.

למידע נוסף בנושא סיכון ציוד ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).
לגבי הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ועם פרשת פיפ"א ראה [ביאור 1.10 בתמצית דוחות הכספיים](#).

י. סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, תביעות משפטיות, פסקי דין, חוסר יכולת לאכוף חוזים, וכן חשיפה לקנסות או צעדי אכיפה מפעילות פיקוחית והסדרים פרטניים שעלולים לשבש או להשפיע באופן שלילי על פעילות קבוצת הבנק. הקבוצה נעזרת בייעוץ משפטי פנימי וחיצוני, לצורך התמודדות עם הסיכון. למידע נוסף בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות ראה [ביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים](#).
למידע נוסף בנושא סיכון משפטי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

יא. סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי מחזיקי העניין הרלוונטיים, כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. הסיכון, אשר בדרך כלל מתלווה לפעילויות אחרות וסיכונים אחרים, יכול להתממש במגוון דרכים כגון עזיבת לקוחות, רגולציות חדשות ועוד.
למידע נוסף בנושא סיכון מוניטין ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

יב. סיכון רגולציה

סיכון רגולציה מתייחס להוראות רגולטוריות שטרם נכנסו לתוקף, ובא לידי ביטוי בשני היבטים עיקריים:

- אי הערכות ליישום הוראה או הערכות חלקית ליישום של הוראה רגולטורית מחייבת.
- הכבדת הנטל הרגולטורי, באופן העלול להביא לפגיעה ביכולת הבנק לעמוד בהתחייבויותיו, לממש ולמקסם את יעדיו העסקיים, להציע ולספק שירותים בנקאיים מסוימים ו/או להצריך היערכות ליישום מורכב ומתמשך, ולביצוע השקעות טכנולוגיות ואחרות עתירות משאבים, הכרוכות בעלות ניכרת.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [דוח ממשל תאגיד](#).
למידע נוסף בנושא סיכון רגולציה ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

יג. סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעויות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולועדות הרלוונטיים. לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).
למידע נוסף בנושא סיכון כלכלי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

יד. סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון לשינוי מהותי, עכשווי ו/או עתידי, לרווחים, להון, למוניטין, למעמד ו/או לאספקטים מהותיים אחרים, כתוצאה משילוב של אחד או יותר מהגורמים הבאים - שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, אסטרטגיה ומטרות אסטרטגיות שאינן תואמות את הארגון וסביבת פעילותו, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה, היעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים וגורמים נוספים היוצרים את הסיכון. הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת (או היעדר התאמת) המטרות האסטרטגיות של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג מטרות אלו, הקצאת המשאבים ואיכות היישום. ככזה, הסיכון הוא מידע צופה פני עתיד.
למידע נוסף בנושא סיכון אסטרטגי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

טו. סיכון סביבתי

על בסיס הגדרות ארגון ה-NGFS (Network for Greening the Financial System) ובהתאמה הגדרות הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, סיכונים סביבתיים מתייחסים לסיכונים, המתעוררים כתוצאה מחשיפה של מוסד פיננסי ו/או הסקטור הפיננסי לפעילויות, שיש להן פוטנציאל לגרום להגרעה סביבתית, כמו זיהום אוויר ומים, זיהום קרקע, אובדן מגוון ביולוגי, בירוא יערות ואובדן מערכות אקולוגיות, או להיות מושפעות ממנה. משבר האקלים תופס מקום הולך וגובר בסדר היום העולמי. שינוי האקלים מייצר השפעות מזיקות וסיכונים, המכונים סיכונים אקלים. הגם שיש קשר וחפיפה מסוימים בין סיכונים אקלים לסיכונים סביבה בהגדרתם ה'מסורתית' לעיל, הם אינם זהים. על פי ארגון ה-NGFS ובהתאמה הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, סיכונים אקלים למוסד פיננסי הם סיכונים המתעוררים עקב חשיפתו לסיכונים הנגרמים על-ידי שינוי האקלים או הקשורים אליו:

- סיכונים פיזיים (Physical Risks) - סיכונים כתוצאה מאירועי אקלים אקוטיים (אירועי קיצון) כמו הצפות, סערות, גלי חום/קור, שריפות ענק ו/או מתהליכים כרוניים, המתפתחים בהדרגה, כמו עלייה בטמפרטורות, קיטון במשקעים/מידבור, עלייה בגובה פני הים ואחרים.
 - סיכונים מעבר (Transition Risks) - סיכונים המתעוררים אגב שיבושים הנגרמים בתהליך הטרנספורמציה וההתאמה של הכלכלה העולמית, המתחייב, על-פי הקונצנזוס המדעי והסכמי ועידת פריז מ-2016, על מנת להיאבק במקור לשינויי האקלים - מכלכלה המבוססת על פעילויות עתירות פליטות פחמן דו חמצני וגזי חממה אחרים לכלכלה דלת/מאופסת פליטות. הגורמים המניעים את התהליך הם שינויים ברגולציה, חקיקה ומדיניות ממשלתית, שינויים טכנולוגיים, שינויי שוק ושינויים בהעדפות צרכנים, שינויים בתחום הליטיגציה ועוד.
- סיכונים אקלים עלולים להתרגם לסיכונים פיננסיים ה'מסורתיים' השונים שיש לבנק בפעילותו השוטפת, כמו סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון נזילות ואחרים וזאת דרך מגוון 'ערוצי תמסורת' מיקרו-ומקרו-כלכליים, שעלולים להשפיע לרעה על החוסן הפיננסי של עסקים, משקי בית ועל הכלכלה בכלל, וכן לסיכונים אחרים לבנק, כמו סיכון מוניטין, סיכון רגולטורי, סיכון משפטי ועוד. תחום סיכון האקלים נחשב כתחום מתפתח ומורכב, המגלם, בין השאר, סיכון סיסטמי רחב היקף (גלובלי), חסר תקדים, בעל טווח ההתממשות ארוך בהרבה מטווח התכנון העסקי שבו בנקים מורגלים וכזה המאופייין בחוסר ודאות מהותי.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים", תיכנס לתוקפה ביוני 2026 הבנק פועל ליישום ההוראה על-פי מתווה תכנית עבודה, המתייחס באופן פרטני להיבטי סיכון אקלים ביחס לסיכונים ה'מסורתיים' אליהם חשוף הבנק בפעילותו ולשאר הנדבכים בהוראה וזאת באמצעות צוותי עבודה חוצי ארגון.

למדדים עיקריים ואסטרטגיים בתחום הסביבה והאקלים ראה [פרק מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

למידע נוסף בנושא סיכון סביבתי וסיכון אקלים ואופן ניהולם ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#) וכן את הדיווח של הבנק לשנת 2023 על-פי תקן ה-TCFD במסגרת דוח ESG לשנת 2023.

טז. סיכון מודל

סיכון המודל הינו סיכון להשלכות שליליות העשויות לבוא לידי ביטוי בהפסד כספי או השפעות לא פיננסיות (קבלת החלטות עסקיות ו/או אסטרטגיות שגויות, פגיעה במוניטין של הבנק ועוד), כתוצאה מהחלטות המתקבלות מתוצרי מודלים שגויים או שימוש לא הולם בתוצרי המודל. מקורות הסיכון הם ליקויים אפשריים באיכות נתוני קלט, מתודולוגיית פיתוח, יישום טכנולוגי ושימוש עסקי.

בחודש יוני 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה להערות הציבור להוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכונים מודל המסדירה את ההיבטים העיקריים בניהול אפקטיבי של סיכון מודל. הבנק בוחן את השלכות ההוראה, ויערוך התאמה למסגרת הנוכחית בהתאם להוראה.

למידע נוסף בנושא סיכון מודל ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).